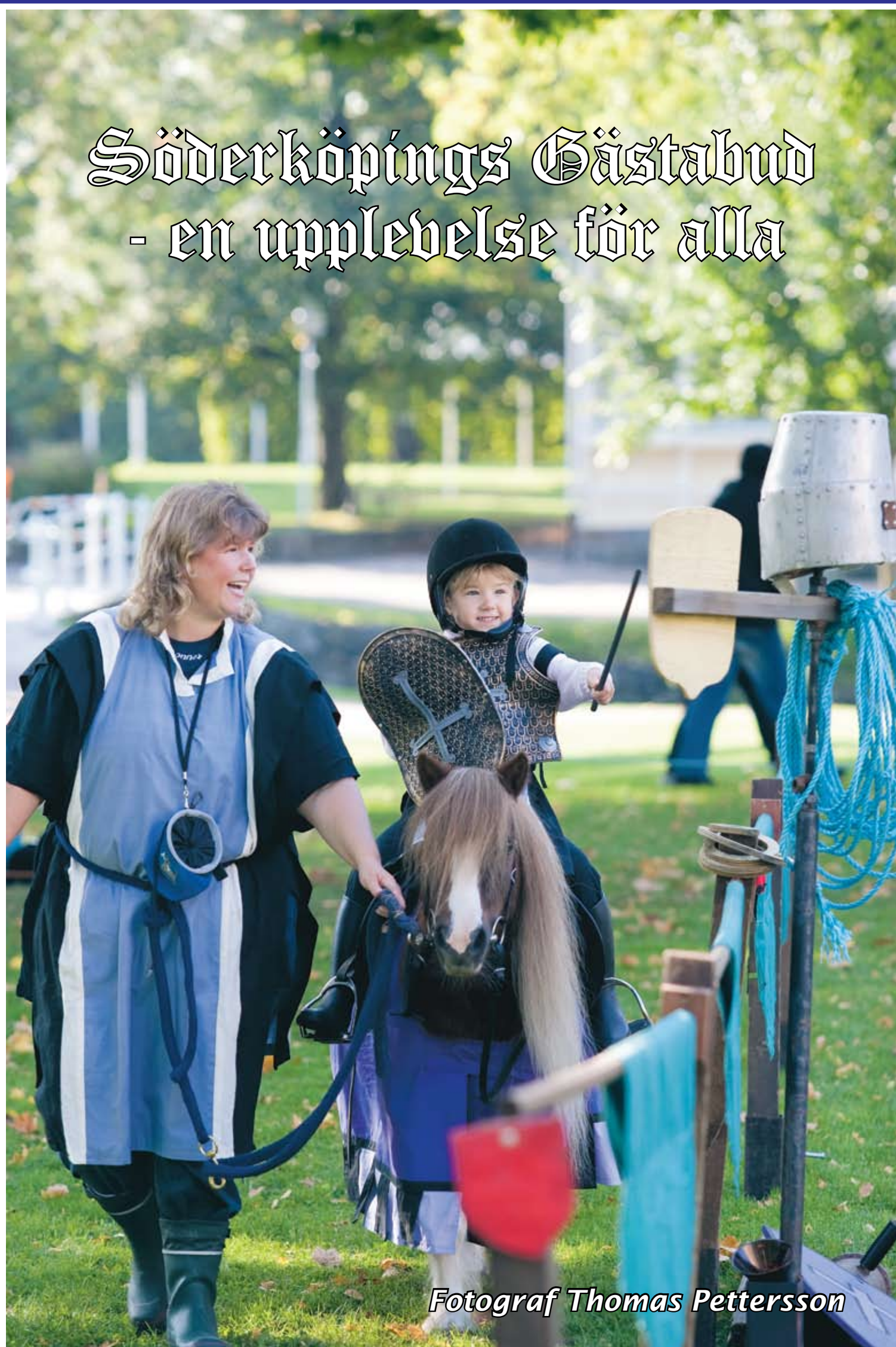

Hösten
2010

lilla tidningen

Gruppförändelse till hushållen i och kring Söderköpings kommun

Söderköpings Gästabud - en upplevelse för alla

Fotograf Thomas Pettersson

Korps

Vi har det mesta du behöver inför gästbudet!

Tyger, garner, dräkter, tillbehör

www.korps.se

Biellegatan 14, Söderköping

Vidar Jansson

Borum Dammsätter
614 90 Söderköping
0121-42135
(fax 0121-42141)
mobil 070-3108370

e-post
info@lillatidningen.com

Hemsida
www.lillatidningen.com

Ansvarig utgivare
och redaktör
Vidar Jansson

Artiklar och insändare
helst som e-post
eller via vår hemsida
www.lillatidningen.com

Layout
Vidar Jansson

Grafisk produktion
Vidar Jansson

Tryck
Pressgrannar AB

Gruppförändelse
till hushåll i och områ-
den kring Söderköpings
kommun

Tidningen är religi-
öst och partipolitiskt
obunden

Söderköpings Gästabud 5 år!

Fem år har gått sedan det första gästbudet och med stor glädje och förväntan ser vi återigen fram emot att Söderköping fylls av marknadsstånd, gycklare, stormän, hantverkare och trälar, musikanter, trollkarlar och riddare. I år satsar vi extra mycket på barn och barnfamiljen med teater, lekar och historiska experiment och verkstäder. Dessutom har vi tema Kärlek med föreläsningar, konserter och en speciell show. De som besökt oss tidigare kommer att få uppleva många nyheter.

På Brunnsparcsarenan har vi utökat sittplatserna så att det nu ryms totalt 1100 sittande besökare! Där utspelar sig våra alltid välbesökta tornerspel, två på på lördagen och två på söndagen. Det sista spelet på söndag eftermiddag inleds med en kortege genom staden där alla artister och aktörer medverkar. Brunnsparcsarenan bjuder även på andra föreställningar: På fredagskvällen har vi fräckisshowen Bondepickelhäringar med våra välkända artister Trix, Patrask, Arkadia och gotländska gycklargruppen Leer. En föreställning främst för vår vuxna publik! Den som gillar spänning kan få se hur ett riktigt fältslag gick till när 20 slagskämpar från Albrechts Bössor och Carnis visar sina markstridskonster lördag och söndag. På lördagskvällen kan ni njuta av ett inslag från den medeltida nordiska musikfestivalen. Festivalen pågår från torsdag – söndag med konserter i stadens kyrkor. Den internationellt kända Isländska medeltidsensemblen Voces Thule håller körkoncert i ljust av levande eld med Ridums islandshästar som effektfull inramning.

Bågskyttet i Brunnsparcen, med uppvisningar och med Yngve Trötts tävling, växer. Tidigare godkändes alla sorters bågar, i år gäller bara träbågar, vi närmas oss medeltiden allt mer och intresset för det växer i hela Sverige. Till årets gästabud kommer tävlande från bl a Bohuslän, Västergötland, Gotland och Skåne

För trötta ben har vi i år tagit in en hästskjuts, som för en enkel guldpeng kan erbjuda transport mellan olika program och aktiviteter.

För varje år är allt fler besökare iförda historiska kläder. Detta är något som vi arrangerar uppskattar och vill belöna. Den som kommer tidsenligt klädd får därför en VIP-ingång till Brunnsparcsarenan.

Planerandet av Söderköpings Gästabud har även detta år gjorts i ett samarbete mellan enskilda, föreningar, företag, kyrka och kommun. Projektgruppen, som består av ett 20-tal personer där många arbetar helt ideellt, har jobbat sedan oktober 2009 med att ta fram profilen för året, skapa all rekvisita, artister, kontakta sponsorer, marknadsföra och planera alla aktiviteter. Utan deras entusiasm och insatser, och utan våra sponsorer och samarbetspartners, skulle Gästabudet inte vara möjligt.

Om Ni har några frågor under helgen så är Ni varmt välkomna till vårt informationstålt på Rådhusstorget.

Anna Almquist

Distriktsveterinärerna

en del av Jordbruksverket

Norrköping Söderköping Valdemarsvik
011-265700 0121-12120 0123-10055

**KIRURGI - MEDICIN - FODERRÅDGIVNING
ID-MÄRKNING - ULTRALJUD - VACCINERING
KASTRERING**

Telefontid vard 8 - 9. Jour dygnet runt. Alla djurslag.
Drop in onsdagar 17 - 19 för vaccinering och enklare
åtgärder (gäller ej Valdemarsvik). I övrigt mottagning
efter tidsbeställning.

Café Jägmästergården

**LÄTTLUNCH - SMÖRGÅSAR
GODA BAKVERK - ALLT HEMLAGAT**

Du kan beställa smörgåstårter
och goda tårter till kaffet!

www.cafejagmastargarden.se

Förfrågningar:

0706-18 55 95 Lisbeth 0705-38 31 56 Café

**För människor
och djur**

- **Humanmedicin - Traditionell sjukgymnastik och skoinlägg**
AlphaOhm Fysioterapi
John Hennings, Leg. sjukgymn.
Tel. 0121-148 49
- **Veterinärmedicin - Hundrehabilitering & Friskvård för hund**
Cecilia Hennings, Leg. sjukgymn. / Dipl. Hundfysioterapeut
Tel. 0121-138 39

Ringvägen 42 B - 614 31 Söderköping - www.alphaohm.se

www.animalartroclinic.se
animalartroclinic@telia.com

**Söderköpings
Djurklinik**
ARTROKLINIKEN

Leg. vet. Krister Julinder
0121-10065

Företag i samverkan

Osäkert om Herrborum byggnadsminnesförklarar

*Kommer en eventuell ny ägare att vara intresserad?
Avstyckning av mangårdsbyggnaden med inbyggande byggnader är nu begärd*

Byggnaderna fanns kvar när ansökan om byggnadsminnesförklaring inlämnades till länsstyrelsen i slutet av förra året. Detta grundläggande krav för skydd var då uppfyllt. En rad olyckliga omständigheter har emellertid lett till att stora byggnader flyttats från Herrborum och att hela den stora ekonomibyggnaden rivits. Därmed har byggnads- och kulturhistoriska värden, som för helheten varit nödvändiga, försvunnit.

Möjligheten, att få Herrborum som ett tillgängligt och helt kulturhistoriskt minnesmärke, är så gott som borta.

lilla tidningen vill med detta inlägg fästa allmänhetens och samhällets uppmärksamhet på brister och tillkortakommanden vid hanteringen av "ärendet" Herrborum. Det kan tjäna som varnande exempel på hur illa det kan gå när myndigheter inte är observanta, är godtrogna och utan effektiva och tvingande "verktyg" för att värna våra gemensamma kulturhistoriska intressanta miljöer.

Här följer en sammanfattning av omständigheter, som ingående i ett sammanhang, lett till att allmänintresset inte tillgodosetts.

Söderköpings kommun

- ansvarig(a) tjänstemän och bygg- och miljönämnden – har underlåtit att föra upp "ärendet" Herrborum när de fick kännedom om att Greve Magnus Stenbock avlidit. Kommunen har skyldighet att värna om kulturhistoriskt intressanta miljöer. Herrborum var en sådan miljö. Inget gjordes. - Inte ens när allt värdefullt lösöre skingrades. Detta borde ha uppfattats som en tydlig signal om vad som var på gång.

Inte heller reagerade kommunen när den fick in en ansökan från en marinägare om att avlägsna en stor magasinbyggnad. Kommunen konstaterade bara att Herrborum saknade skydd. Så byggnaden var bara att flytta.

Kommunen blev, tragiskt nog, med sin underlåtenhet, till hjälp för den nye ägaren att påbörja en splittring av miljön!

Länsstyrelsen

som fick begäran om byggnadsminnesförklaring i slutet av förra året, har velat samarbeta med nye ägaren. Löften länsstyrelsen fått om att Herrborum skulle förbli örört, har vid upprepad tillfälligen brutits av ägarens dotter och förvaltare av Herrborum, Solveig Stenbock. Avtalade möten har hon förhalat gång på gång. Vid mötena ville länsstyrelsen diskutera byggnadsminnesförklaring med ägaren. Mötestider har knappast senarelagts av annan anledning än att länsstyrelsen skulle stå inför fullbordat faktum – dvs byggnader redan rivits eller flyttats.

Länsstyrelsen har blivit förd bakom ljuset. Lurad helt enkelt. Dessutom saknar lagstiftningen skarpa verktyg kring byggnadsminnesförklaring. Sanktionsmöjligheter finns inte heller. Trilskande och/eller lögnaktiga ägare vet att de inte riskerar påföljd om de bryter ingångna avtal. Bestämmelserna för att säkra en byggnadsminnesförklaring är tandlösa. För att inte säga obefintliga.

Det är märkligt att det inte finns "medbestämmanderätt" för det allmänna i sådana här fall. Medbestämmanderätt är ju en naturlig och självklar rätt i åtskilliga andra sammanhang i vår vardag. Men i sådana här fall – när det gäller att värna om våra gemensamma kulturmiljöer – finns ingen. Istället värnas om äganderätten. Tyvärr även om den övergår i ägandeorätt – som i fallet Herrborum. Ändras inte lagstiftning och bestämmelser kan vi få uppleva fler liknade situationer.

"Klassiskt" övertag - i avsikt att splittra

Allt historiskt intressant lösöre är bortauktionerat. Alla torp och arbetarbostäder tillhörande egendomen är avstyckade och sålda. Stora ekonomibyggnader är jäm-

nade med marken. En stor magasinbyggnad är flyttad från brukningscentrum. Arrendatorerna är uppsagda. Nya, havsnära tomter är begärda att avstyckas. Stora arealer skog har slutavverkats. Jaktlaget är uppsagt till förmån för nytt jaktlag från stockholmstrakten. Försök har gjorts att få strandskyddslagen upphävd inom intressanta delar av ägorna. Försök till intrång i naturskyddade områden har också gjorts. Och nu, begäran om avstyckning av herrgården med byggnader från övriga delar av ägorna. Hela förfarandet är klassiskt.

Jarl Stenbock – bosatt i Helsingfors, fick ärva Herrborum. En gåva/ett arv värderat till minst 70 miljoner kronor.

Så här kan det gå när äganderätt går före intresset för vårt gemensamma arv. - När en säger en enda människa tilläts bestämma över det en hel bygd, sedan medeltiden, varit med om att skapa....

Något är i grunden fel.

Folket i bygden talar om planerad och hänsynslös plundring av våra gemensamma kulturskatter.

Är det inte just vad det är?

Vidar Jansson

Återstoden av den stora, ståtliga, kringbyggda ladugården som man kunde se från St Anna vägen...

...och här - resterna efter det stora, vackra magasinet

Marknära bostäder
med olika lägen i Söderköping
Kom och upptäck våra trevliga bostadsområden i Söderköping
Nära centrum men ändå med naturen in på knuten

Ramunderstaden
BO DÄR DU VILL LEVA

Telefon 0121-196 00 • Fax 0121-196 29 • Uthyrning 0121-196 02
Hamragatan 3 • Box 78 • 614 22 Söderköping

www.ramunderstaden.se info@ramunderstaden.se

SOMSTEN

Har Du en gammal sliten betongtrappa?
Vill du ha något nytt som inte alla andra har?
Vi lägger på ett nytt cementbaserat yttskikt
Med stenstruktur och den färg Du vill ha
Som passar till huset.
Skön varm yta, matt eller blank
Slät eller sträv med Antihalk.

Du väljer!
Ring 0707 191926 så får du ett pris.
FRÅN 3 750 Kr färdigt och klart
Inkl.ROT-avdrag

Runqvists Allservice
Hårtopet
61493 Söderköping
ludde_runqvist@hotmail.com
0707 191926

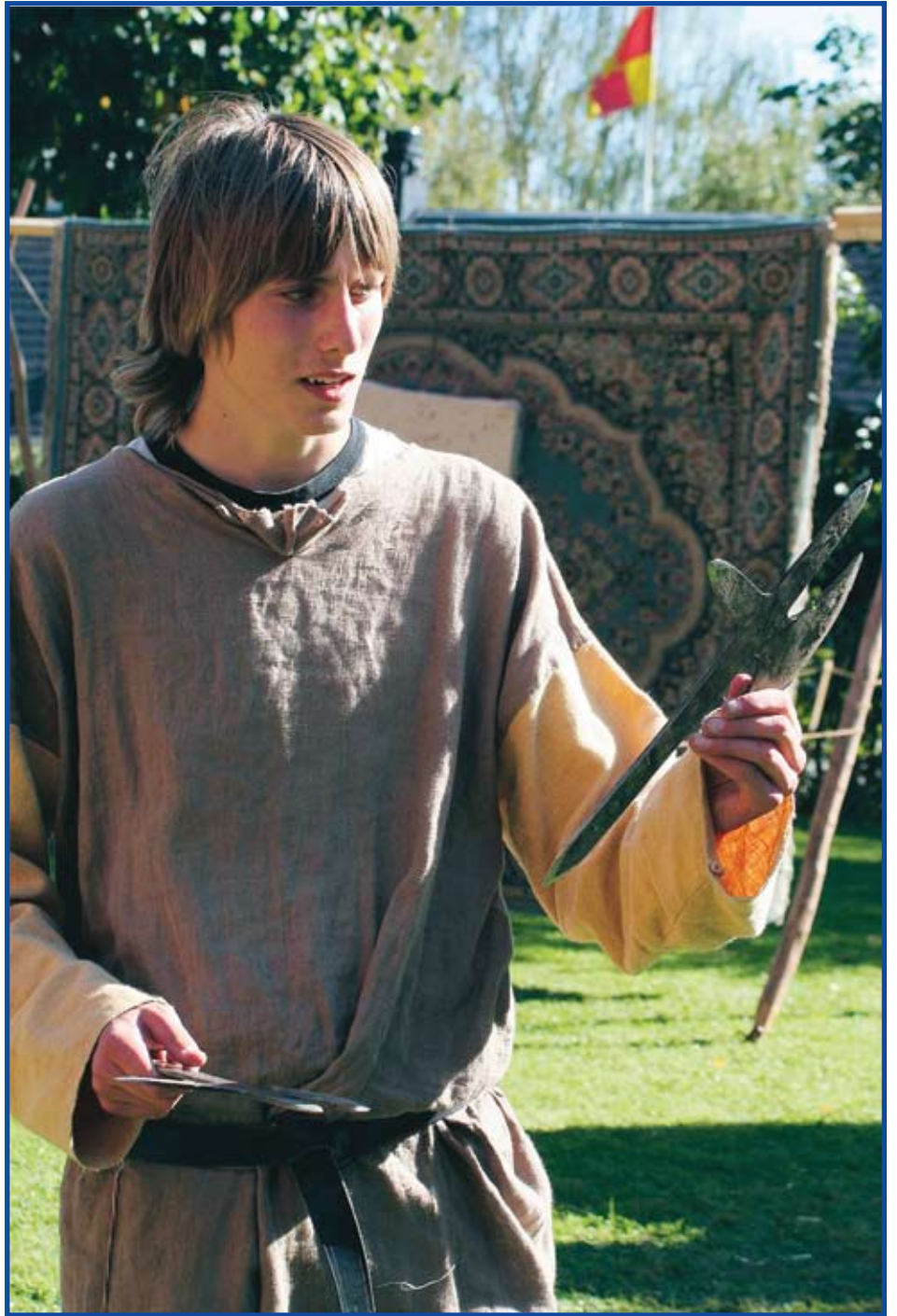
**Kom!
Gläd Dig!
Deltag!**

Söderköpings Gästabud

10-12 sept 2010

www.gastabud.se

Både inne och ute.
Det där sista som
aldrig blev klart!

Gör färdigt där du tröttnat

Golv
Målning
Tapetsering
Tak
Fastighet och Trädgårdservice
Listan kan göras lång
Du gav upp redan vid tanken på allt arbete.
Sista Listen hjälper dig från start,
när du tänker renovera

ROT- avdrag kan du som
fastighet / lägenhetsägare göra
upp till 50 000 kronor.
Sista Listen har F-skatt och får
utföra dessa arbeten.

www.sistalisten.se
christer@sistalisten.se

Ring 0121-231 36 * 070-27 27 767

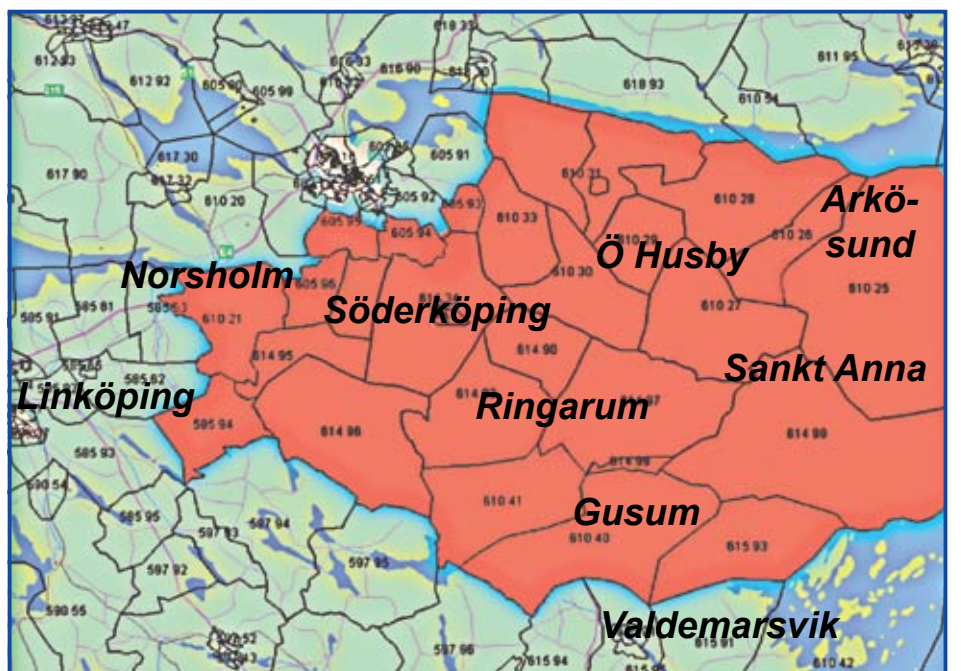

Foto Jan Nilsson

Foto Thomas Pettersson

Medeltid

i Brunnsparcken

Årets medeltida helg riktar sig främst till barnen och deras familjer men även ungdomar och övriga besökare har ett stort utbud när temat för Söderköpings gästabud i år går i *kärlekens* tecken.

Riddare *Lord Severin Unicorn* och hans riddarsällskap behöver inte längre kämpa mot de mörka makterna utan kämpar nu för sin heder och måste bevisa sin duglighet när de gör allt för att få fagra möers hjärtan att klappa lite fortare och vinna deras gunst.

På arenan kommer vi även kunna roas när *Bondepicelhäringarna* (Trix, Patrask, Arkadia, Leer) bevekar *Etternosar* och *Vispefjollar* med kärlek och erotik. *Brackefnesar* är självklart välkomna till denna föreställning.

Vi som vill ha mer av kamppunderhållning kan se *Albrechtsbössor och Carnis* i stor markstrid och för alla som gillar eld, hästar, trummor och sång möter den isländska ensemble *Voces Thule* i en kvällskonsert tillsammans med Ridum.

För att bli en duktig riddare måste man börja träna i tidig ålder. De allra minsta riddarna kommer även i år ha möjlighet att träna till häst med sköld, svärd och lans. En timme innan Torner spelen kommer riddarna samla de som vill veta mer och berätta om riddarens yrke och även visa på vad de och deras hästar har på sig för att skydda sig.

Att öva med pil och båge är också viktigt!

I *Yngve Trött's* bågskytte tävlingar som är både för barn och vuxna finns chansen för er som vill utmana varandra.

När vi i år besöker Torner spelarenan kommer alla att kunna sitta bekvämt på läktare eller träbänk. Vi erbjuder 1100 sittplatser och besöker ni arenan vid någon av våra föreställningar iförda medeltida kläder "går ni före i kön".

I parken finns även *munken Ulrish* med sina klosterbröder för att mäta våra magar och släcka vår törst.

I Brunnsparckens förtrollande miljö kommer ni att finna historiska sällskap som lever och verkar vid sina bosättningar. Smedar, bågskyttar och riddare m.fl. samsas i den lummiga parken för att samla kraft till de olika styrkemätningarna på arenan eller på bågskyttebanan.

Aktiviteterna är många och finns att hitta i programtablan.

VÄLKOMNA!

Ridum, på sina snabba islandshästar, bjuder oss på riduppvisningar och lockar stor som liten att prova på att rida deras hästar.

Rösta på Folkpartiet

www.folkpartietisoderkoping.se
0121-13719 eller 20274

Din Bilverkstad

Service alla bilmärken
Specialité AUDI & VW
Vi utför hjulinställning

Mekonomen
Bilverkstad

BilTeknik
I SÖDERKÖPING AB
Margaretagatan 41 0121-217 60

Ackrediterad släcka 2:or

Alla hushåll inom de röda områdena får lilla tidningen - gratis med posten

Tipsa gärna tidningen om reportage eller om något du tycker är märkligt eller bra inom området

info@lillatidningen.com

0121-42135

Ljus från 5:-
Lyktor från 50:-

Bossgårds
Begravningsbyrå

10201

Etabl 1876

Prästgatan 6 ; 614 30 SÖDERKÖPING

Foto Jan Nilsson

Bågskyttet på Söderköpings Gästabud

Foto Conny Ekström

Under medeltiden användes pilbågar såväl i krig som i fred. I krig som vapen för anfall och försvar, och i fredstid för att jaga.

Krig och slag utkämpades med riddare, väpnare, fotfolk och bågskyttar på båda sidor. Då riddarna i fredstid anordnade tävlingar i form av tornerspel så passade även bågskyttarna på att tävla mot varandra. Så sker även under Söderköpings Gästabud.

I det medeltida Söderköping fanns ett försvar bestående av en ledung på 20 man, alla utrustade med järnhatt, spjut, sköld och svärd, harnesk eller pansar och båge med tre tolfte pilar. Tyvärr räckte försvaret inte särskilt långt när Vitaliebröderna plundrade staden på midsommardagen 1394! Hären som anföll bestod av 4 riddare, en väpnare och över 1200 bågskyttar. Senare samma år intogs även Visby, och där skapade Vitaliebröderna en bas för sin fortsatta verksamhet i Östersjön.

Efter plundringen av Söderköping så tog borgmästaren beslut om att ledungen skulle vara bättre förberedd inför framtida attacker mot staden. Ledungens anförare Yngve fick i uppgift att träna alla vapenföra söderköpingsbor i konsten att skjuta pilbåge. Den uppgiften tog han på största allvar! Följande högsommar avverkades en mängd idegranar och bågar började byggas, och redan på hösten 1394 anordnades den första tävlingen för att utröna vem som var skickligast i att hantera pil

och båge. Yngve vann som väntat!

Hela helgen Smattrande fanor, målade sköldar och ärrade krigare möter gästabudets besökare som erbjuds uppvisningar, tävlingar och prova-på-skytte i flera former;

- för nybörjare, både barn och vuxna, så finns det lättare bågar och lagom stora mål.

- för erfarna vuxna finns kraftiga långbågar av medeltida dimension och styrka. Även målen har medeltida förebilder såsom hasselstavar och target-heads.

Rutinerade bågskyttar övervakar och ger personlig instruktion.

På området har vi bänkar och brasa för besökare. Slå er gärna ned ett tag!

I vårt sällskap finns flera bågbyggare och pilmakare för den som vill ha en pratstund.

Ta en titt på en replika av den medeltida kastmaskinen Trebuchet.

Vi får se om den kommer att avfyras!

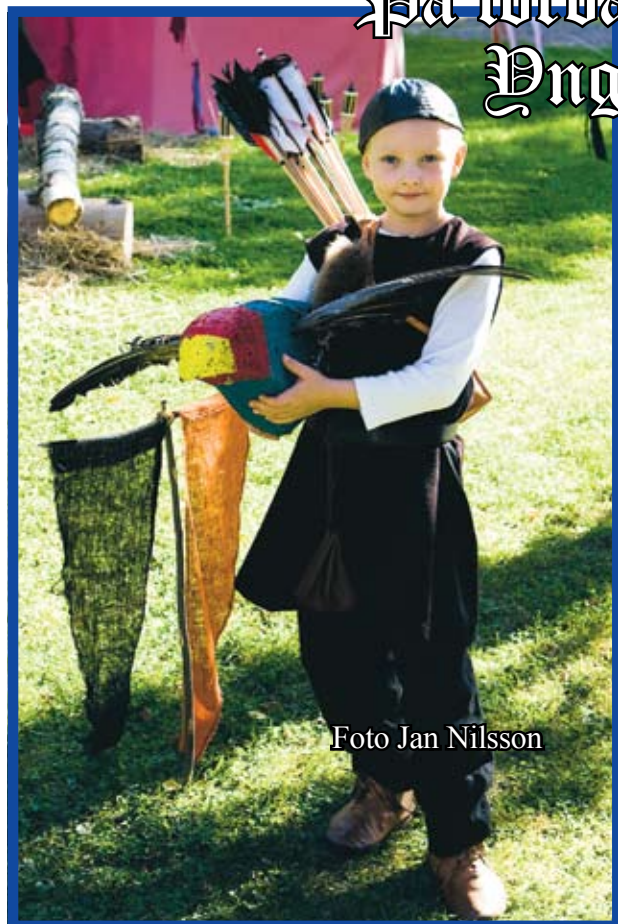

Foto Jan Nilsson

På lördagen anordnas den 616:e årliga Yngve Trötts bågskyttetävling

Lördag

Alla är välkomna att delta. Startavgift 2 guldpenningar, (i dagens myntmätt 20 kr).

Regler:

§1 Bågen skall ha ett historiskt utseende och vara gjord av trä och naturmaterial.

§2 Pilarna ska vara av trä med naturfjädrar.

§3 De tävlande ska vara klädda i tidsenliga kläder.

§4 Rolig tävling uppdelad i flera delmoment där skyttarna får visa sin snabbhet, förmåga att anpassa sig, pricksäkerhet och kraft. Ledaren efter grundomgången skjuter första pilen i finalskyttet.

Priser:

Pris utdelas till bäst placerad heltråbåge.

Stridspil, handsmidd spets och hornförstärkt nock!

Vandringspris till bäste deltagare från Söderköping.

Yngves Olifant, används för att sammankalla Söderköpings ledung!

Vinnaren får sitt namn in-tecknat i Yngve Trötts Trofé, vilket i sig är en oerhörd ära, samt en silverplakett att fästa i hatten!

Hallbroen, Gutars bågskyttar, vinnare 2009!

På söndagen

anordnas Yngve Trötts båg-jakt för barn.

Alla barn är välkomna att delta. Startavgift 2 guldpenningar, (i dagens myntmätt 20 kr).

Regler:

§1 Egen båge krävs, och den skall vara gjord av trä och naturmaterial.

§2 Pilarna ska vara av trä med naturfjädrar.
§3 De tävlande ska vara klädda i tidsenliga kläder.

§4 Deltagarna går en kort jaktstig och försöker samla ihop så mycket mat som möjligt.

Priser:

Alla deltagare får pris!

Bågskyttessällskapet på Söderköpings Gästabud hälsar er alla välkomna till oss!

Kärlek och erotik - på skoj och på allvar

Kärlek är ett av gästbudets tema i år. Men hur tänkte man på medeltiden? Vad var tillåtet och vad var synd och strängeligen förbjudet? Hur var det med förälskelse och kärlek i en tid när människorna levde tätt intill varandra, i små hus och små samhällen där de flesta antagligen visste det mesta om alla? De två föreläsningar som hålls i S:t Laurentii församlingshem under gästbudet kanske kan besvara en del av våra frågor.

Aldrig på en söndag – om kärlek och erotik på medeltiden

På medeltiden bodde människorna i städerna tätt inpå varandra och det fanns inte stor chans till något privatliv. Dessutom styrde den katolska kyrkan livet från vaggan till graven. Detta till trots flödade både romantiska drömmar och snuskiga tankar och ibland slog svartsjukan till.

Tina Rodhe, museilektor vid Stockholms Medeltidsmuseum, lördag 11 sept kl 14.00

En synd mot naturen

Vad vi idag kallar homosexualitet ömsom fördömdes, ömsom tystades ner under medeltiden – i synnerhet gäller det kvinnorna – men oavsett vilka attityder som antogs av kyrka och stat blev människor precis som idag kära i och hade sexuella förhållanden med

personer av samma kön som dem själva. Föredraget handlar om medeltida föreställningar om homosexualitet, dess orsaker och följder, och om kärlek och dess uttryck under medeltiden. Fil dr Eva Andersson, Göteborgs universitet, söndag 12 sept kl 13.00

Bondepickelhäringa – en medeltidscaabare med klös i

På tornerbanan bjuder vi på en riktigt medeltidscaabare där Bondepickelhäringarna, dvs TRiX, Patrask, Arkadia och Leer, charmar Ettemosar och Vispefjollar med kärlek och erotik. Brackefnesar är självklart välkomna till denna föreställning som nästan är barnförbjuden. Fredag den 10 sept kl 20.00

Caritas et Amor

Liksom Gästbudet har musikfestivalen ett övergripande tema: "Caritas et Amor". Det innebär kärlek i både profan och sakral form. Mer konkret betyder det att konserter och föredrag kommer att belysa kärleksteman i texter och ritualer. Under högmedeltid (1200-1400-tal) finns ett speciellt spänningsfält mellan andlig och världslig kärlek. Det kommer till uttryck i lyrik och musik, såväl som i religiös mystik och teologi. Konserter ges torsdag till söndag, se programmet.

Foto Thomas Pettersson

Färligt och roligt i en härlig blandning

Både roligt och lite låtsasfärligt kan det vara när man stöter på alla dessa gycklare, illusionister, utbrytarkungar, akrobater, eldfakirer och jonglörer som förgyller Gästabudet.

Årets stora nyhet är Gycklartävlingen som hålls lördag kväll på Hagatorget. SM kallar vi det, dvs Söderköpings Mästerskap. Blir det lyckat kan det så småningom bli både DM och ett "riktigt" SM.

Det är gycklaren Arkadia som inspirerat till detta mästerskap och som också kommer att fungera som tävlingsledare och övervaka att domarna sköter sig som de ska. Alla som vill och vågar inbjuds att delta med ett nummer per person eller grupp. Det enda som krävs är att man inte är professionell och att det man uppträder med passar in i medel-

tidstemat! Priset är en check på 5 000 kr och massor med ovationer. Förhoppningsvis kommer det tävlande från både när och fjärran som då också passar på att uppträda på vår Öppen Scen under övrig gästabudstid.

Flera av årets medverkande har varit med från början och också blivit riktiga publikfavoriter, bland dem kan nämnas Gycklargruppen TRiX.

TRiX, som består av sex professionella gycklare och två nycirkuspedagoger, turnerar runt om i landet med sina shower. Vintertid finns de mest i Västerås där de i ett samarbete med skolan har föreställningar, workshops och undervisning. Medeltid är deras största intresse, men i det integrerar de nycirkus och säger själva att de skapar en unik crossoverkultur med syfte

att roa såväl gammal som ung. Under Gästabudet hittar man dem främst i Kyrkparken, med mindre medeltidsgyckel och en större eldshow.

Arkadia är också en gästbudsfavorit, som förutom att hålla i gycklartävlingen uppträder med egen show och tillsammans med andra gästbudsartister. Han beskriver sig själv som en gycklare med stil, attityd, trick och känsla, och vi är många söderköpingsbor som håller med om det.

Gycklargruppen Mareld, som man hittar vid Korpsbutik på Bielkegatan, är en ung grupp som intresserar sig, som namnet antyder, mycket för eld i olika former. Inte minst är de specialister på att jonglera med eld på olika sätt, spännande för alla. Mareld finns med på Gästabudet för andra året.

Foto Conny Ekström

Ett besök från Ulvsborg – en stormansgård i 1100-talets Danmark

Årets Gästabud får ett fint besök – det är borgherren Eric den Röde av Ulfsborg och hans följe som slår läger i Brunnsparken. De skildrar tiden omkring 1150 då Erik var rådgivare till Kung Sven II.

Följet består av 18 personer. Förutom borgherren med fru och barn, finns där borgherrens beväpnade vakter, hantverkare och pigor och drängar som står för upppassning, eldar och matlagning. Med sig har de tre medeltidstält med tidsrogen inredning och kök.

Tälten är öppna så gästbudets besökare kan se hur man levde för 900 år sedan. Hantverkarna kommer också att inbjuda till flöjt- och textilverkstad där man mot självkostnadspris får prova på medeltida tekniker och redskap.

Ulvsborg Historisk Værksted är ett upplevelseområde med befäst stormansgård och tillhörande byggnader och anläggningar där man visar brytningstiden mellan vikingatid och medeltid, dvs tidsperioden 1050-1250 e. Kr. Byggnaderna har rekonstruerats utifrån resultat av arkeologiska utgrävningar och historiska källor från olika platser i Danmark, som under denna tid innefattade stora delar av nuvarande Nordtyskland och Sydsverige.

Med hjälp av denna miljö och rollspel får besökarna ge sig ut på en tidsresa, 860 år tillbaka, till året 1150. Mer info finns på www.ulvsborg.dk

Besöket ingår i Gästabudets nordiska samarbete där nordisk festival för medeltida musik har gäster från Island, Finland, Norge och Danmark.

Foto Jan Nilsson

Mat och hantverk i Kyrkparken och Kanalhamnen

Vad vore ett Gästabud utan en riktigt härlig marknad? Det kan vi erbjuda i Kyrkparken där ett stort antal "medeltidsknallar" och hantverkare erbjuder tidsrogna eller medeltidsinspirerade produkter i bl a trä, järn, horn och textil. Där kan hugade komplettera med nya smidda rustningsdelar och svärd. Den frusne kan köpa en tovad mössa eller halsduk. Behöver man bestick, glas och annat hushållsgeråd finns det också. Den flärdfulla kan hitta smycken och annat vackert att pynta sig med. Besökare som vill prova på medeltida tekniker kan bl a gjuta ett tenkors i kyrkans marknadstält. Och de som behöver lite mer energi erbjuds mat och dryck på marknaden och i kyrkans Klockargård.

För barnen finns det både saker att köpa och göra. Om de tröttnar på marknadsstånden så kan de med hjälp av Stegeborgs IF prova på olika lekar och tävlingar. Modiga föräldrar och andra vuxna är förstås också välkomna att testa balans och bollsinne! Dessutom kan

de mindre få en stunds avkoppling på hästryggen, Ryttarföreningens ponnyridning brukar alltid vara omtyckt.

Årets marknad i Kyrkparken är den största hittills.

I Kanalhamnen går vi ytterligare några hundra år tillbaka i historien. Där finns ett läger med ett drygt tjugotal vikingar som visar sina tält och en vikingabåt. Bostadstält och hantverkstält är öppna så att besökarna kan kika in och se hur man levde och arbetade för kanske tusen år sedan. Vikingarna visar och säljer också olika typer av hantverk, t ex smide, och kommer att fresta med bl a nybakat bröd. Dessutom anordnar de lekar och workshops. Man kan prova att skjuta med pil och båg, delta i dragkamp eller få en vacker ansiktsmålning.

I Kanalhamnen finns också Visitor Center med en utställning om Söderköping under medeltiden. Där kan man slå sig en egen söderköpingspenning, prova på olika tekniska och veten-

skapliga experiment, måla ett svärd, göra ett vackert spänne med glittrande stenar och guldfärg eller göra en egen tovad börs eller väska.

Foto Conny Ekström

Vi frågar Anna Almquist

1) Vilken är din uppgift under Gästabudet?

projektledare- samordnar de drygt 20 grupperna som under året arbetar med att skapa Söderköpings Gästabud.

2) Är det första året eller har du varit med fler gånger?

Det är mitt andra år som projektledare, men mitt tredje år totalt. Första året var jag med som volontär under helgen.

3) Vad är det bästa med Gästabudet?

Det otroliga samarbetet och den gemensamma drivkraften som finns i och runt Söderköping för att få ett lyckat evenemang. Jag älskar dessutom att se när staden ändrar skepnad och mystiken byggs upp.

4) Om du får rekommendera besökarna något, vad väljer du då?

Detta år finns det så otroligt mycket som jag känner att man inte får missa, givet är ju våra föreställningar i brunnsparken- tornerspel, bondepickelhäringarna, markstriderna och vår utomhuskonsert med Voces Thule och Ridum.

5) Varför medeltid?

Söderköping har ett stort kulturarv som kommunen verkligen tar vara på. Att göra ett medeltida evenemang ger även mindre kunniga möjligheten att få lära sig, på ett både roligt och spännande vis.

Foto Länsmuséet

Foto Länsmuséet

Foto Länsmuséet

Väldigt mycket roligt för de små

Årets gästbud satsar extra på barn och barnfamiljen. – Vi brukar marknadsföra Söderköping som en liten stad med mycket kul - säger kultursekreterare Barbro Mellquist. – Och då tänker vi inte minst på barnen och barnfamiljerna.

En av förra årets favoriter, Urdarteatern, återkommer med sitt vackra blåa tält. Under sommaren turnerar de runt om i landet och uppträder ofta i samband med olika historiska spel som Skoklosterspelen och medeltidsveckorna i Arboga och Mariefred. Tältet rymmer en komplett liten teatersalong, med ljud och ljus och sittplatser för publiken. Mysigt och spännande att stiga in i. Årets föreställning, en dockteater för barn från 3 år, heter "Den blyge draken" och handlar om drakar och bortrövade prinsessor.

Magdans, eld och barnteater är bara några exempel på de olika former av artisteri som gyckelgruppen Leer från Gotland bemästrar. Till oss i Söderköping kommer de med en medeltida fabel som innehåller både sång, dans akrobatik och färgglada dräkter. Den ultimata underhållningen för både barn, ungdomar och vuxna säger de själva!

I Brunnsparken finns det mycket spännande att uppleva och göra. Förutom de stora tornerspelen, riduppvisningar med islandshästar och bågskytteuppvisningar kan de som vågar träna till häst med sköld, svärd och lans eller delta i Yngve Trötts bägjaktt för barn.

Kyrkparken lockar med ponnyridning och medeltida lekar och tävlingar. Och titt som tätt stöter man ihop med Sveriges roligaste gycklare och trollkarlar, utbrytarkungar och akrobater. På den lilla scenen finns musikgrupper som

framför musik på säckpipor och flöjter, krumhorn, nyckelharpa, vevliror, fioler, mandoliner och slagverk, härligt för både ögon och öron.

De som gillar vetenskapliga experiment och arkeologiska utgrävningar hittar mycket skoj under gästbudsdagarna. Östergötlands länsmuseum slår läger på Hagatorget med fyndlådor som ska undersökas och medeltida hantverk att prova på. I Visitor Center i Kanalhamnen finns Vetenskaparna med naturvetenskapliga och tekniska laborationer. Där finns även en myntstamp för dem som behöver utöka sin marknadskassa. Men se upp – myntet gällde i första hand under 1300-talet! Kanalhamnen är dessutom lägerplats för ett vikingasällskap med tält och båtar. Tillsammans med dem kan man roa sig med skattjakt, måla sköldar och svärd eller kanske satsa på en riktigt häftig ansiktsmålning. Har man en jättestark mamma eller farfar med sig, eller någon annan med stora muskler, kan man också delta i dragkamp, och vinna stor ära och heder.

Foto Länsmuséet

Musikfest

Gästabudet är på flera sätt en stor musikfest. Noremus – Nordisk Medeltida Musikfestival- som presenteras på annan plats i tidningen, inbjuder till kyrk-konserter och workshops i dans och sång.

De som flanerar runt i staden kan omöjligt undvika att stöta på en eller annan gatumusikant. Precis som med gycklarna har Gästabudet några favoritgrupper som återkommer år efter år. Patrask, eller medeltidens svar på The Ark, Sveriges yngsta och snyggaste medeltidsband, som de själva presenterar sig som, till hör denna skara. Under snart ett decennium har de rest runt och spelat vid medeltids- och vikingafestivaler i när

och fjärran. Ofta arbetar de tillsammans med TRiX, tex står de för musiken vid de stora eldshowerna.

Galtagaldr är en annan gästabudsfavorit, ett östgötskt band som vuxit fram ur Läns museets mylla. Namnet betyder galtens trollsång eller spådom. De spelar på en blandning av medeltida och modernare instrument, men sådana som har ett nära släktskap med de medeltida. I sätningen ingår flera olika säckpipor och flöjter, bombarde, krumhorn, nyckelharpa, dulcimer, cittern, vevliror, fioler, mandoliner och slagverk. Deras musik har ibland kallats "medeltida ravemusik", en mix av lika delar medeltida konstmusik och svensk, fransk

och keltisk folkmusik.

I Brunnskyrkan bjuder kören Halsbandet på två konserter. Halsbandet är en lokal kör som man under resten av året kan höra tex vid Nationaldagsfirandet. Till Brunnskyrkan kommer också, nytt för i år, Liunga pipare, en Linköpingsensemble med drygt 10 medlemmar som specialiserat sig på musik från medeltid och renässans. Gruppen sjunger också mycket.

Till Öppen Scen på Hagatorget inbjuds också alla hugade medeltidsmusikanter att spela -etablerade eller nybörjare – alla är lika välkomna!

Foto Conny Ekström

På stadsmuseet skildras Söderköpings medeltidshistoria

För ungefär 400 år sedan tog Norrköping över Söderköpings roll som den viktigaste staden i östra Östergötland. Sedan kan man säga att Söderköping delvis levte på minnena av sitt storslagna medeltida förflutna. Intresset för Söderköpings medeltid har funnits länge. År 1918 bildades S:t Ragnhilds Gille, som kom att bli stadens hembygdsförening. I Gillet så kallas styrelsens funktionärer på medeltida vis för bl. a. älderman, präntare och skaffare. Sedan 1922 har Gillet utgivit en årsbok, där ett stort antal artiklar om Söderköpings medeltid publicerats under åren. År 1947 gav S:t Ragnhilds Gille ut den hittills enda samlade vetenskapliga skildringen av Söderköpings medeltid, av historikern Sven Ljung. Boken är sedan länge slutsåld men kan eftersökas på bibliotek eller antikvariat.

Sedan 1978 så driver S:t Ragnhilds Gille det stadshistoriska museet i kyrkparken vid S:t Laurentii kyrka, i en byggnad

som har medeltida delar och som länge användes som stadens skola. På stadsmuseet kan du se stadens utveckling från 1200-tal till nutid, där ungefär 2/3 av basutställningen ägnas åt medeltiden. Där presenteras texter, kartor och bilder som tillsammans med ett litet urval av de många arkeologiska fynd som gjorts i staden försöker att ge en koncentrerad bild av stadens historia.

Många museibesökare fastnar för de medeltida barnskor som visas i en monter. På museet finns också en modell av staden vid 1700-talets början – då mycket av medeltidsbyggelsen ännu var bevarad, liksom av Stegeborg vid olika tidsskeden.

Carl-Johan Ivarsson

PROGRAM

TORS DAG 9 SEPTEMBER

20.00 Invigning Nomemus

Kommunalråd Magnus Berge inviger Nomemus, nordisk festival för medeltida musik. Konsert med Laude Novella. Om andlig kärlek, sånger till nordiska helgon. S:t Laurentii kyrka. Frivillig entré.

FREDAG 10 SEPTEMBER

Stadens handlare och krögare håller öppet med olika erbjudanden. Albrechts bössor och Carnis bygger upp sitt härläger i Kyrkparken. Läger med Gutars bågskytta, Ulvsborgs Historisk Vaerkstad och smeder och riddare byggs i Brunnsparken. I Kanalhamnen slår ett vikingasällskap ner sina tältpinnar.

10.00 – 21.00 Hantverkare visar och berättar

Dräktvisning, butiken öppen. Korps, Bielkegatan.

Nomemus Workshops:

13.00 – 15.00 Spel på slagverk. Ledare Leif Karlson (Oliphant).

13.00 – 15.00 Sånger av Hildegard von Bingen. Ledare Uli Konto Korhonen (Oliphant).

15.00 – 17.00 Spel på fiddla. Ledare Per Mattsson (Laude Novella).

15.00 – 17.00 Medeltida balladdans. Ledare Marie Länne Persson.

Föranmälan: Sensus studieförbund, Ulla Jacobsson-Werner:

013-24 67 23, alt. ulla.jacobsson.werner@sensus.se.

Sista anmälningsdag 23 augusti. Avgift för varje workshop 200 kronor.

16.00 – 18.30 Utställning om stadens historia

S:t Ragnhilds gille, stadshistoriska museet. Kyrkparken.

16.00 – 20.00 Medeltida marknad

Med hantverk, mat och dryck, musik och gyckel, lekar och spel. Kyrkparken.

16.00 – 20.00 Infotältet på Rådhusorget

besvarar frågor och visar vägen till alla arrangemang.

16.00 – 23.00 Lönnkrogen Hålan

Den tillfälliga krogen Hålan i Rådhusets källare hålls öppen av krogdamerna Birgitta, Soile och Marja. Titta även på Rådhusets fängelsehälor!

17

forts. FREDAG

16.00 Arkadia, trolleri, utbrytartricks och jonglering
Scenen Kyrkparken.

16.30 Gycklargruppen TRiX
Scenen Kyrkparken.

17.00 – 19.00 Brickbandsvävning
Öppen workshop, lär dig sätta upp och väva. Korps, Bielkegatan

18.30 Invigning av Gästabudet
Tal av kommunfullmäktiges ordförande Inga-Lill Östlund. Musik, jonglering, akrobatik och trolleri av Arkadia, TRiX och Patrask. Riddare och hästar från torner spelen finns på plats.

18.30 till skymning Prova på bågskytte
Brunnsparken.

19.30 "Medeltidsrapsodi nr 3"
30 min med Teater Sythercopie, Hospitalsgatan vid "Kalle mä pipas stuga".

20.00 Nordisk festival för medeltida musik
Oliphant, fransk trouvèresång och tysk minnesång.
S:t Laurentii kyrka. Frivillig entré.

20.00 "Bondepickelhäringarna" - Kär-Lek och erotik
En något vågad medeltidscafé med TRiX, Patrask, Arkadia och Leer för den vuxna publiken. Tornerbanan i Brunnsparken. Entré.

21.00 Eld- och gycklarshow med Mareld
Korps, Bielkegatan.

LÖRDAG 11 SEPTEMBER

Stadens handlare och krögare håller öppet med olika erbjudanden. Hela dagen visar Albrechts bössor och Carnis sitt härläger i Kyrkparken. I Brunnsparken finns läger med Gutars bågskytta, smeder och riddare och Ulvsborg Historisk Vaerkstad med borgherren på Ulvsborg och hans följe som också har historiska workshops.

18

Vi frågar Lotta Nilsson

1) Vilken är din uppgift under Gästabudet?

Att med hjälp av eld, vimplar, facklor, halm m.m. förstärka känslan av medeltid i Söderköping under Gästabudet. Min uppgift är också att se till att det är rent och snyggt och att alla besökare hittar en bra plats att parkera. Till allt det här ser jag till att ha många medhjälpare.

Kanalhamnens aktiviteter där är jag med på ett hörn också. Vikingarna kommer slå läger i hamnen även i år.

I år ska det bli fler tält och mer aktiviteter med vikingarna. Givetvis är jag engagerad i Kanalbåtiquen

Konditori som även i år erbjuder en Kakbuffé med kakor från forna tider.

2) Är det första året eller har du varit med fler gånger?

Jag har varit med i de 4 tidigare Gästabuden men det blir det andra året som jag jobbar med rekvisitan.

3) Vad är det bästa med Gästabudet?

Samarbetet i projektgruppen, alla besökare, stämningen.

4) Om du får rekommendera besökarna något, vad väljer du då?

Allt, jag har inte haft tiden att se de som händer runt omkring så det är svårt att rekommendera något speciellt, men mina barn älskar TRiX.

5) Varför medeltid? Vet faktiskt inte.

10.00 - 12.00 Brickbandsvävning

Öppen workshop, lär dig sätta upp och väva. Korps, Bielkegatan

10.00 - 15.00 Kampen om Silverskatten

Lekar och tävlingar på Skönbergagatan, vinnare koras kl 16.00.

10.00 - 16.00 Örtagården

Medeltida meny, försäljning, information om örter och kryddor. Skönbergagatan.

10.00 - 16.00 Ponnyridning

Kyrkparken.

10.00 - 18.00 Utställning om stadens historia

S:t Ragnhilds gille, Stadshistoriska museet. Kyrkparken.

10.00 - 18.00 Lekar och spel för alla åldrar

Kyrkparken.

10.00 - 18.00 Bågskytte i Brunnsparken

10.00 - 19.00 Medeltida marknad

Med hantverk, mat och dryck, musik och cyckel. Kyrkparken.

10.00 - 19.00 Infotältet på Rådhusorget

besvarar frågor och visar vägen till alla arrangemang.

10.00 - 21.00 Hantverkare visar och berättar

Dräktvisning, butiken öppen. Korps, Bielkegatan.

10.00 tills det mörknar Vikingasällskap i Kanalhamnen

Med läger och skepp, historiskt hantverk, dans, dragkamp, pilbågsskytte, skattjakt mm.

11.00 - 12.00 Yngve Trötts bågskyttetävling

Deltävling 1, Brunnsparken.

11.00 - 16.00 Utforska medeltiden - experiment, prova på och pyssel

Tillsammans med Östergötlands Länsmuseum, Hagatorget, och Vetenskaparna på Visitor Center, Kanalhamnen.

11.00 - 16.00 "Öppen scen" på Hagatorget

Läs mer på sidan 16.

19

forts. LÖRDAG

11.00 "Medeltidsrapsodi nr 3"

30 min med Teater Sythercopie, Hospitalsgatan, vid "Kalle mä pipas stuga".

11.00 Galtagldr berättar om och spelar medeltidsmusik

Kyrkparken.

11.00 Söderköping under våra fötter, guidad tur

Start på Rådhusorget.

11.00 Arkadia, utbrytartricks, trolleri och andra upptåg

Hagatorget.

11.00 "En drake i medeltiden"

Med Urdarteatern. Dockteater för barn fr 3 år. Hagatorget. Entré.

11.00 Gycklarshow med Mareld

Korps, Bielkegatan.

11.30 Musikensemblen Patrask underhåller

Kyrkparken.

12.00 TRiX, medeltidsspel

Kyrkparken.

12.00 Barnteater med gycklargruppen Leer.

Fisketorget.

12.00 Galtagldr berättar om och spelar medeltidsmusik

Skönbergagatan.

12.00 Körkonsert i medeltida toner med Halsbandet

Kyrkan i Brunnsparken.

12.00 Tornerspelsriddarna berättar om rustning, liv och leverne

Brunnsparken. Entré: En guldslant.

12.30 Arkadia, utbrytartricks, trolleri och andra upptåg

Kyrkparken.

12.30 Bågskytteuppvisning

Gutars bågskyttar och Ulvsborgs Historiska Vaerkstad. Brunnsparken.

22

1) Vilken är din uppgift under Gästabudet?

Jag ansvarar för att Bågskyttet ska bli så roligt som möjligt för alla! Besökarna ska få chansen att prova att skjuta med riktiga träbågar. Vi har rena barnbågar och även större bågar för de som vågar ta i mycket! Två uppvisningar ska genomföras. Stämningen och våra tävlingar lockar hit bågskyttar från hela södra Sverige, och några från Danmark.

2) Är det första året eller har du varit med fler gånger?

Det blir mitt fjärde år.

3) Vad är det bästa med Gästabudet?

Att vi väcker upp Söderköpings slumrande medeltida historia över en helg varje år.

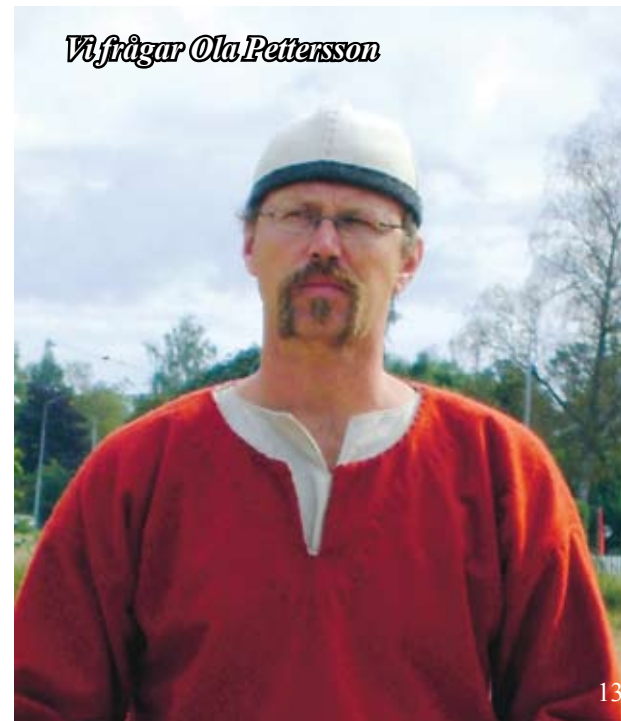
4) Om du får rekommendera besökarna något, vad väljer du då?

Provskjut vår kastmaskin!

5) Varför medeltid?

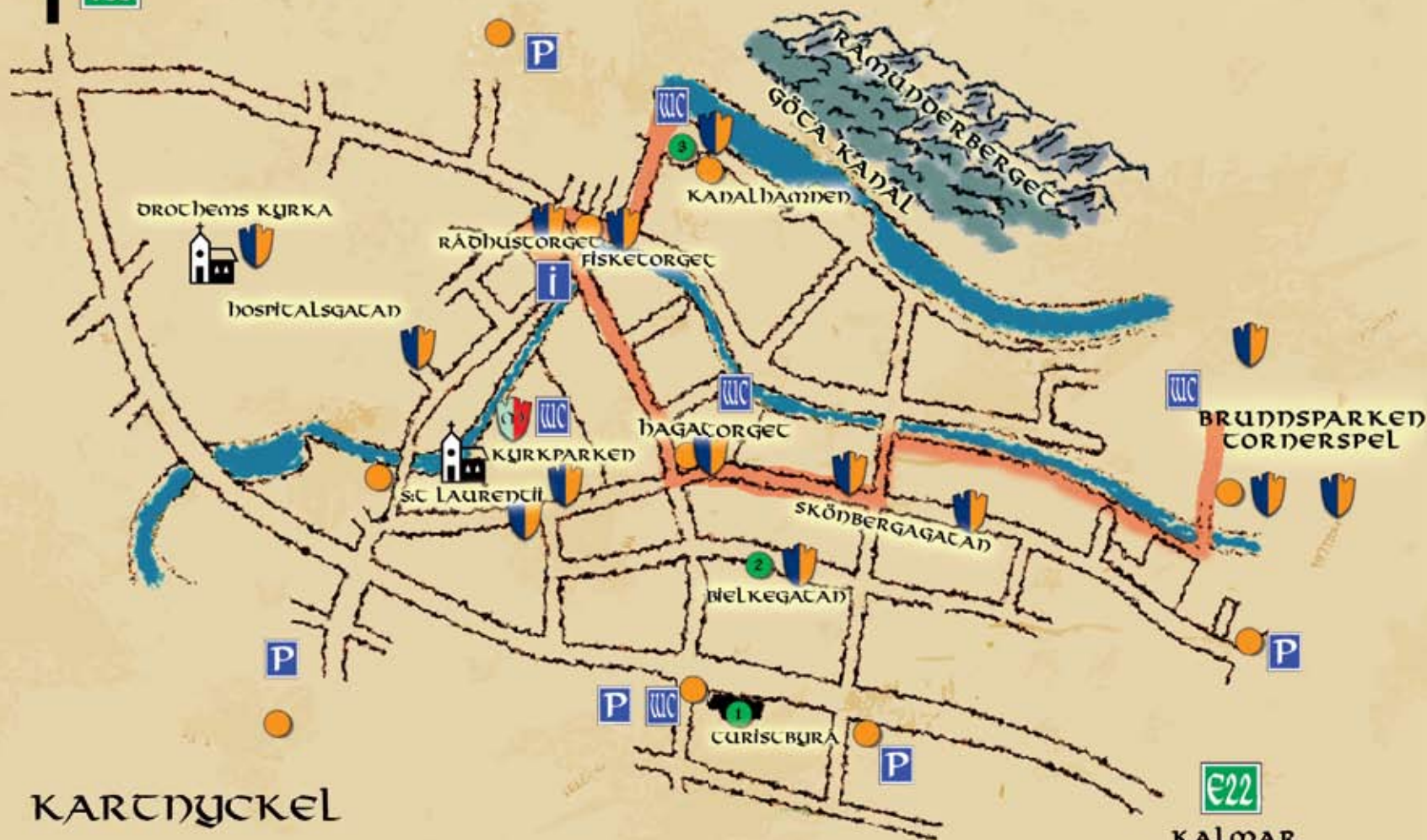
Deus vult!

Vårfrågar Ola Pettersson

KARTA ÖFVER Söderköpings Gästabud

NORRKÖPING

KARTNYCKEL

Biljettförsäljning Tornerspel

- 1 Turistinformation / Stinsen
- 2 Korps Hantverksbod
- 3 Kanalbåtiquen

Övriga markeringar

- Informationsskylt
- Aktiviteter
- Medeltida marknad

KALMAR
FIXPUNKTEN

20

21

Vi frågar Olle Hörfors

1) Vilken är din uppgift under Gästabudet?
Spelar medeltidsmusik och guidar.

2) Är det första året eller har du varit med fler gånger?
Varit med från början.

3) Vad är det bästa med Gästabudet?
Gästabudet involverar hela staden på ett sätt som är ovanligt i andra medeltidsvenemang.

4) Om du får rekommendera besökarna något, vad väljer du då?
Ströva omkring i staden på kvällen, med ljusbloss och kvardröjande marknadsliv.

5) Varför medeltid? I en alltmer teknisk tid, tror jag många drömmer sig tillbaka till en period där det rena hantverket dominerade totalt.

Vi frågar Lars Jonsson

13.00 – 15.00 Brickbandsvävning

Öppen workshop, lär dig sätta upp och väva. Korps, Bielkegatan

13.00 I Eriksgatans spår

Vandring med arkeolog Olle Hörfors och söderköpingsguiden Inga-Lill Östlund.

13.00 Barnteater med gycklargruppen Leer

Fisketorget.

13.00 "En drake i medeltiden" med Urdarteatern

Dockteater för barn fr 3 år. Hagatorget. Entré.

13.00 Tornerspel med Ridum och Riddarsällskapet

Brunnsparken. Entré.

13.00 Medeltida dräkt, föreläsning och visning

Korps, Bielkegatan.

14.00 Arkadia, utbrytartricks, trolleri och andra upptåg

Hagatorget.

14.00 "Medeltidsrapsodi nr 3"

30 min med Teater Sythercopie, Hospitalsgatan vid "Kalle mä pipas stuga".

14.00 Kärlek och erotik under medeltiden

Föredrag av Tina Rodhe, Stockholms medeltidsmuseum. S:t Laurentii församlingshem.

14.00 Gycklarshow med Mareld

Korps, Bielkegatan.

14.30 – 15.30 Yngve Trötts bågskyttetävling

Deltävling 2, Brunnsparken.

14.30 TRiX, medeltidsspel

Kyrkparken.

14.30 Musikensemblen Patrask underhåller

Fisketorget.

14.30 Körkonsert i medeltida toner med Halsbandet

Kyrkan i Brunnsparken.

23

forts. LÖRDAG

15.00 Nordisk festival för medeltida musik

Agnethe Christensen, Trobairitz, kvinnors kärlekslyrik från occitanskt 1200-tal. Drothems kyrka. Frivillig entré.

15.00 Barnteater med gycklargruppen Leer

Fisketorget.

15.30 Galtagaldr berättar om och spelar medeltidsmusik

Rådhusorget.

15.30 Arkadia, utbrytartricks, trolleri och andra upptåg

Kyrkparken.

16.00 – 18.00 Brickbandsvävning

Öppen workshop, lär dig sätta upp och väva. Korps, Bielkegatan

16.00 – 23.00 Lönnkrogen Hålan

Den tillfälliga krogen Hålan i Rådhusets källare hålls öppen av krogdamerna Birgitta, Soile och Marja. Titta även på Rådhusets fängelsehålor!

16.00 Söderköping under våra fötter, guidad tur

Start Rådhusorget.

16.00 "En drake i medeltiden" med Urdarteatern

Dockteater, för barn fr 3 år. Hagatorget. Entré.

16.00 Tornerspelsriddarna berättar om rustning, liv och leverne

Brunnsparken. Entré: En guldslant.

16.00 Vinnare i Kampen om Silverskatten koras

i närvaro av Riddare Lord Severin Unicorn. Skönbergagatan.

16.00 Finalskytte och prisutdelning

Yngve Trötts bågskyttetävling. Brunnsparken.

16.30 Musikensemblen Patrask underhåller

Kyrkparken.

17.00 Tornerspel med Ridum och Riddarsällskapet

Brunnsparken. Entré.

24

1) Vilken är din uppgift under Gästabudet?

Jag är konstnärlig ledare och producent för den nordiska festivalen för medeltida musik - Nomemus, som genomförs i samverkan med Söderköpings Gästabud.

2) Är det första året eller har du varit med fler gånger?

I år är tredje året som denna musikfestival görs, och de två senaste har det varit med ett nordiskt program.

3) Vad är det bästa med Gästabudet?

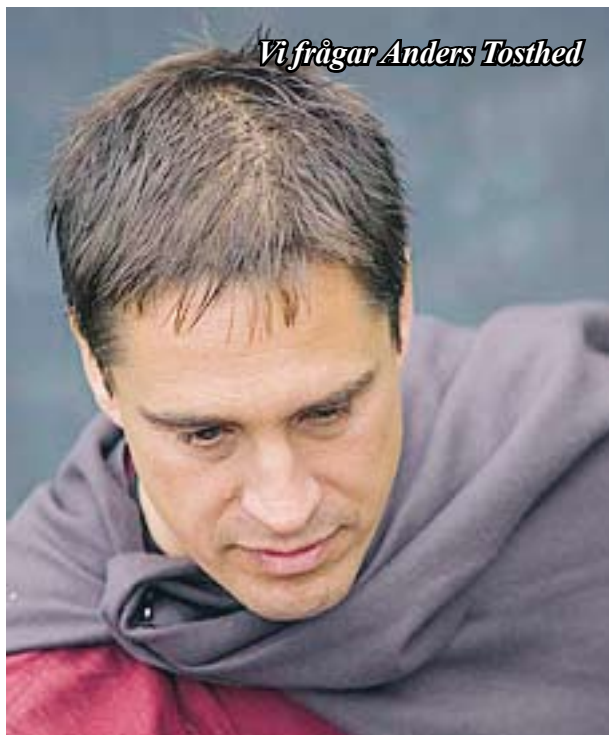
Det är en fin miljö för ett medeltidsevenemang. Vackra medeltida kyrkor och god stämning. Lagom stort.

4) Om du får rekommendera besökarna något, vad väljer du då?

Något av våra konsertprogram förstås. Kanske det isländska med gruppen Voces Thules, lördag kväll i S:t Laurentii kyrka.

5) Varför medeltid?

-Det finns en rik kultur av musik, lyrik, dans och bild från denna epok, som är väl värd att lära känna. Den ger också andra perspektiv på tillvaron som är tankeväckande för vår materialistiska kultur idag.

Vi frågar Anders Tosthed

1) Vilken är din uppgift under Gästabudet?

Jag är ansvarig för tornerspelen och övriga föreställningar på arenan i Brunnsparken.

2) Är det första året eller har du varit med fler gånger?

Detta är 5:e året och har från begynnelsen bara arbetat med riddarspelen i arrangemanget.

3) Vad är det bästa med Gästabudet?

Atmosfären med eldar, facklor, vimplor och dofter.

4) Om du får rekommendera besökarna något, vad väljer du då?

Självklart det som händer i Brunnsparken men även alla små uppträdanden på gator och torg samt konserterna i kyrkan.

5) Varför medeltid?

För att vi bor i en medeltida och på den tiden, viktig stad.

17.00 Nordisk festival för medeltida musik

Isländska Voces Thules berättar om medeltida isländsk sång och lyrik. S:t Laurentii församlingshem. Frivillig entré.

17.00 Galtagadr berättar om och spelar medeltidsmusik
Rådhusorget.

17.30 Albrechts bössor och Carnis berättar om vapen och strider under medeltiden
Kyrkparken.

17.30 Barnteater med gycklargruppen Leer
Fisketorget.

17.30 Konsert med Liunga pipare
Blockflöjt, krumhorn, dulcian, basun, fiddle och många andra instrument samt sång. Kyrkan i Brunnsparken.

17.30 Arkadia, show om underexilret alltinkturer
Korps, Bielkegatan.

19.00 Medeltida slag
Stridsuppvisning av Albrechts bössor och Carnis, musik Galtagadr. Tornerspelsbanan. Entré

19.00 Gycklartävling
Alla tävlar med ett nummer. Vinnaren erhåller 5 000 kr och koras av Arkadia. Hagatorget.

20.00 Nordisk festival för medeltida musik
Voces Thules, isländskt 1200-tal, körkonsert. S:t Laurentii kyrka. Frivillig entré.

20.30 Varieté TRiX, stor medeltidsshow med akrobatik och mystik
Kyrkparken.

21.30 Musik, eld och hästar
Isländska gruppen Voces Thules och ryttarsällskapet Ridum med islandshästar. Tornerbanan. Entré.

22.00 Eld- och gycklarshow med Mareld
Korps, Bielkegatan.

25

SÖNDAG 12 SEPTEMBER

Stadens handlare och krögare håller öppet med olika erbjudanden. Hela dagen - Albrechts bössor och Carnis visar sitt härläger i Kyrkparken. I Brunnsparken finns läger med Gutars bågskyttar, smeder och riddare och Ulvsborg Historisk Vaerkstad med borgherren på Ulvsborg och hans följe som också har historiska workshops.

Från gryning till 16.00 Vikingsällskap i Kanalhamnen
Med läger och skepp, historiskt hantverk, dans, dragkamp, pilbågs-skytte, skattjakt mm.

10.00 - 12.00 Brickbandsvävning
Öppen workshop, lär dig sätta upp och väva. Korps, Bielkegatan

10.00 - 16.00 Hantverkare visar och berättar
Dräktvisning. Butiken öppen. Korps, Bielkegatan

10.00 Bågskyttet startar
Brunnsparken.

11.00 - 15.00 Ponnyridning
Kyrkparken.

11.00 - 15.00 Kampen om lilla Silverskatten
Vinstutdelning kl 15.00. Skönbergagatan.

11.00 - 16.00 Medeltida marknad
Med hantverk, mat och dryck, musik och cykel. Kyrkparken.

11.00 - 16.00 Infotältet på Rådhusorget
besvarar frågor och visar vägen till alla arrangemang.

11.00 - 16.00 Utställning om stadens historia
S:t Ragnhilds gille, Stadshistoriska museet. Kyrkparken.

11.00 - 16.00 Lekar och spel för alla åldrar
Kyrkparken.

11.00 - 16.00 Utforska medeltiden - experiment, prova och pyssel
Tillsammans med Östergötlands Länsmuseum, Hagatorget, och Vetenskaparna på Visitor Center, Kanalhamnen.

26

Vi frågar Gycklargruppen Trix

1) Vilken är din uppgift under Gästabudet?

Jag är Gycklare så min uppgift är såklart att roa och oroa alla besökare.

2) Är det första året eller har du varit med fler gånger?

Nej, vi i Gycklargruppen TRiX har varit med ett par år.

3) Vad är det bästa med Gästabudet?

Det är utan tvekan Sveriges mysigaste mest välarangerade medeltidsevenemang.

4) Om du får rekommendera besökarna något, vad väljer du då?

Det ryktas om en fantastisk föreställning på fredagskvällen!

5) Varför medeltid?

För att det är kul snyggt och spännande!

ETT ANSVARSFULLT LEDARSKAP...

- Håller ordning på Söderköpings finanser
- Involverar kommunens personal i besluten
- För en ständig dialog med Söderköpings invånare
- Har god framförhållning

moderaterna

Braskens Krog
Fullständiga rättigheter

Husmanskost - A la carte - Pizza - Sallad
Grillad gyros - Kebab

LUNCH 11-14
Välj ur 2 alt. husmanskost eller pasta,
sallad, pizza, kebab inkl stor salladsbuffé,
dricka och kaffe

Fixområdet 0121-15048

Tårtor
Smörgåsar
Smörgåstårtor
Hembakat bröd
Exotiska
brickor

TartFixa'n
Fix-området 0121-15555 0739-624646
www.lumiere.nu/tartfixarn

Fix Konditori 0121-139 60

Färskt bröd - Smörgåsar
- Smörgåstårtor - Glass
Konditorivaror - Servering

**Willys bygger sin
efterlängtrade
lokal
Klar maj 2011**

**FIX PUNKTENS
SKO & NYCKELSERVICE**
Cykelreparationer. Dragkedjor till
jackor. Syr båtkapell.

Service på Cyklar
NU 250:- (ord 350:-)
För cyklar ansvaras högst 3 månader
0121-14765

GLA

Anlita en auktoriserad
bilglasmästare när du ska
byta vindruta på din bil

ALL-GLAS AB
emil.herzman@all-glas.se
0121 - 21200

- Det här blir en efterlängtat
lösning. Och den blir bra ur
alla synpunkter. Både för
oss och för våra kunder.

Vi är mycket nöjda att äntligen
ha igång ett förnyelsearbete.
Det tog tid. Men nu...
säger Thomas på Willys.

Det blir en helt ny lokal på
området. Drygt 3000 kvm
varav 2600 kvm säljyta.

Att bygga nytt utanför gammal
lokal är också bra. Vi
kan ostört fortsätta som
vanligt ända tills lokalen
är klar för invigning i maj
nästa år.

Det blir nya parkeringar
med plats för husbilar och
husvagnat.

In och utfart till området
ändras till att bara vara där
det nu är utfart. Ringvägen
blir fri från trafik in i området.
Och enligt uppgift kommer
också rondellen att byggas om
samt gatan man nu åker ut på
att breddas. Trafikutredning pågår.

**OUTLET
210
REA!!!**
under hela september
Halva OUTLET-PRISER!
Vard 10-19 Lör 10-16 Sön 11-16

Medisox Fabriksförsäljning

Vi på Medisox
önskar alla en

Trevlig höst

Rabattkupongen nedan **kan**
kombineras med andra erbjudanden

Vanliga öppettider
måndag - torsdag 8 - 18, fredag 8 - 15

Fixpunkten 0121-15940

10 % mot uppvisande av denna kupong
Gäller tom november 2010

Medisox

ÖPPET HUS!
Söndagen den 12/9 kl 15-20
med massor av aktiviteter och erbjudanden!

Korta testpass under hela eftermiddagen (20 min)

Kom och prova våra nya
oljahydrauliska
maskiner för
skonsam träning.

Anmäl dig till våra kurser
Kom i gång el styrkekurs.

ERBJUDANDE! Teckna medlemskap den 12/9
och träna GRATIS fram till november

Vi inspirerar våra
medlemmar att
förbättra
sin livskvalité

TRÄNINGSVÄRKET
Fixpunkten, Söderköping
0121-142 61
traningverket@telia.com
www.traningverket.com

11.00 Medeltidsinspirerad mäs

Med sng av kursdeltagarna i Nordisk medeltida musikfestival.
S:t Laurentii kyrka.

11.00 Galtagldr berättar om och spelar medeltidsmusik
Rådhusorget.

11.00 Yngve Trötts bågskyttetävling för barn startar
Brunnsparken.

11.00 Tornerspelsriddarna berättar om rustning, liv och leverne
Brunnsparken. Entré: en guldslant.

11.00 Gycklarshow med Mareld
Korps, Bielkegatan.

11.00 "En drake i medeltiden" med Urdarteatern
Dockteater, för barn fr 3 år. Hagatorget. Entré.

11.30 Barnteater med gycklargruppen Leer.
Kyrkparken.

11.45 Medeltida dräkt
Föreläsning och visning. Korps, Bielkegatan.

12.00 Tornerspel med Ridum och Riddarsällskapet
Brunnsparken. Entré.

12.00 Albrechts bössor och Carnis berättar om vapen och strider under medeltiden
Kyrkparken.

12.00 Galtagldr berättar om och spelar medeltidsmusik
Rådhusorget.

12.30 Barnteater med gycklargruppen Leer.
Fisketorget.

13.00 - 15.00 Brickbandsvävning
Öppen workshop, lär dig sätta upp och väva. Korps, Bielkegatan.

13.00 Arkadia, utbrytartricks, trolleri och andra upptåg
Arkadia. Kyrkparken.

27

forts. SÖNDAG

13.00 "Medeltidsrapsodi nr 3"

30 min med Teater Sythercopie på Hospitalsgatan vid "Kalle mä pipas stuga"

13.00 Samkönad sexualitet under medeltiden

Föredrag av dr. Eva Andersson, Göteborgs universitet.
S:t Laurentii församlingshem.

13.00 "En drake i medeltiden" med Urdarteatern

Dockteater, för barn fr 3 år. Hagatorget. Entré.

13.30 Barnteater med gycklargruppen Leer Fisketorget.

13.30 Bågskytteuppvisning

Gutars bågskyttar och Ulvsborgs Historiska Vaerkstad. Brunnsparken.

14.00 Medeltida slag, stridsuppvisning

med Albrechts bössor och Carnis. Musikunderhållning Galtagldr.
Tornerspelsbanan. Entré.

14.00 "Medeltidsrapsodi nr 3"

30 min med Teater Sythercopie på Hospitalsgatan vid "Kalle mä pipas stuga".

14.30 Barnteater med gycklargruppen Leer

Fisketorget.

14.30 "En drake i medeltiden" med Urdarteatern

Dockteater, för barn fr 3 år. Hagatorget. Entré.

14.45 Gycklarshow med Mareld Korps, Bielkegatan.

15.00 Tornerspelsriddarna berättar om rustning, liv och leverne

Brunnsparken. Entré: en guldslant.

15.15 Parad

Alla som medverkar i årets Gästabud går vi i kortege från Rådhusorget till tornerspelsbanan i Brunnsparken för att avsluta årets Gästabud i ett härligt tornerspel.

16.00 Tornerspel

Med Ridum och Riddarsällskapet i Brunnsparken. Entré.

Med reservation för eventuella ändringar. Läs mer på www.gastabud.se.

28

Nyheter i butiken!

VILLERVALLA

EVABODEN
SÖDERKÖPING

Nybrogatan 9
0121 - 100 08
www.evaboden.se

HÖSTNYHETER I BUTIKEN

Apair Braez Camper
DeeDay Desigual Line of Oslo
OddMolly by Ti Mo Nygårds Anna

Extra öppet under medeltidshelgen
Lörd 10-16 Sön 11-15

M-F 10-18 L 10-14 0121-15239
Skönbergagatan 5 Söderköping www.rahofscandinavia.se

KAFFEBÖNAN

Skönbergagatan 12 • Söderköping Tel. 0121-100 43 • www.kroonshalsa.se

Dags att ta hand om din hy efter sommaren!

Ansiktsbehandling
den 30 september för 150,-
BOKA din behandling i butiken!

ROSENSERIEN
BY ROSES FROM NATURE

Erbjudande - köp 4 produkter ur
Rosenserien och få 15 %
(gäller tom 15 oktober)

Härläger i kyrkparken

Att medeltiden var en orolig tid känner nog de flesta till. Det fanns många motstridiga viljor och ambitioner bland dem som hade makten, både den världsliga och den kyrkliga. Att vara kung var direkt livsfarligt (!) det kan vi se på korta regeringstiderna.

Söderköping drabbades flera gånger. Midsommardagen 1394 kom stockholmarna med en stor flotta och plundrade staden utan att, som samtida källor skriver, ”skona stånd, ålder eller kön, samt bortförde därifrån allt köpmansgods och husgeråd utan att lämna det minsta kvar”. Med stockholmarna avses Vitaliebröderna, ett slags sjörövare som var trogna f.d. kung Albrekt av Mecklenburg. De förde proviant till det av Albrekts trupper hållna, av Kalmarunionen belägrade Stockholm.

Under gästbudet kommer vi att få möta några av denne Kung Albrecht anhängare! Modigt av dem att visa sig här. Det är Albrechts Bössor och Vapenbrödraskapet Carnis, två föreningar som gestaltar livet i ett härläger. Besökarna kommer att få se och höra om hur livet kunde vara i fält, om de stridandes stridsträning och hantverkarnas och trossens arbete. Man visar också skillnaderna i utrustning mellan rid-daren, knekten, hantverkaren och köksan, och olikheterna mellan deras boende.

Bland föreningarnas medlemmar märks flera arkeologer, en konsthistoriker, en religionshistoriker, en hemslöjds-konsulent med inriktning på textila tekniker, en timmerman specialiserad på medeltida trähus, samt flera andra duktiga hantverkare.

Förutom det öppna lägret i kyrkparken inbjuder föreningarna till två stora slag på tornerspelsbanan och flera mindre stridsupvisningar med föreläsningar.

Foto Jan Nilsson

Foto Jan Nilsson

www.soderkoping.kristdemokrat.se

Kristdemokraterna

Trygghet i det lilla ger trygghet i det stora

Kristdemokraterna i Söderköping kämpar för de äldre, för barnfamiljerna och för de svaga i samhället.

Vi har sett till att människor får bestämma mer över sin vardag bla. genom vårdradsbidraget.

Bengt-Owe, Lilian, Bengt, Anders, Jenny

Kontaktuppgifter

Bengt-Owe Karlsson, ordf
0125-440 09
becke@kristdemokraterna.se

Anders Eksmo
Kommunalråd (Kd)
0121-186 11
eksmo@kristdemokraterna.se

Välkommen in!

Öppet måndagar & torsdagar 9 - 17

Kom gärna in, så bjuder vi på en kopp kaffe!

HÄLSNINGAR MARIE ANDERSSON, FONUS SÖDERKÖPING

FONUS

ÖST

SKÖNBERGAGATAN 11 · TEL 0121-146 40 · WWW.FONUSOST.SE

Från musikfestival till Nomemus

Agnetha Christensen återkommer till Söderköping, i år med ett solo-program runt kvinnliga trudadurer från södra Europa

Gruppen Oliphant från Finland blandar röster och instrument i sitt program med tysk och fransk kärlekslyrik

Sedan två år tillbaka har Söderköpings Gästabud berikats med en musikfestival för den medeltida musiken. Den har även riktat sig till artister och publik utanför landet, runtom i Norden.

2010 har det nordiska temat blivit tydligare genom att festivalen fått namnet Nomemus. Detta ord som klingar som latin, är helt enkelt förkortningen av "Nordisk Medeltida Musik". Vi hoppas att detta ovanliga evenemang därmed kan spridas ytterligare och bli en etablerad händelse på den nordiska musikkartan.

Nomemus är ju faktiskt den enda festivalen för medeltida musik i Sverige, vilket kan tyckas lite märkligt med det stora historiska intresset för medeltiden. Kanske är det så att kunskapen och medvetenheten om de konstnärliga uttrycken från denna tid, ändå är ganska liten.

Här finns uppenbarligen en uppgift att fylla. Och vi är glada att till Söderköping kunna samla Nordens främsta och etablerade sångare och musiker. Men detta år tar vi även in dansen som uttrycksform.

Detta dels genom en workshop i medeltida balladdans (en tradition som ännu lever på Färöarna). Den leds av Marie Länne Persson, boende och verksam i Östergötland. Dans ingår även in i ett spännande kvällsprogram med den isländska gruppen Voces Thules. Med röster och trummor gestaltar de ett isländskt gästabud, som det kunde teta sig i en 1200-tals träkyrka. Med bön, kyrkosång, dansdikter och sagor.

1200-tal är ett genomgående tema detta år. Det knyter förstås an till jubileet runt Birger Jarl. Temat märks även i programmet med den finländska gruppen Oliphant. De reser utanför Norden och förmedlar sånger och dikter från franska och tyska områden: Trouvèresång och Minnesång, som oftast kretsar kring kärlek. Det kan vara den ljuva, sinnliga kärleken – amor. Såväl som den innerliga, kyska och andliga kärleken – caritas (riktad till jungfru Maria eller något helgon).

Sånger och hymner speciellt riktade till helgon blir det mer av i den svenska gruppen Laude Novellas program. Heliga personers levnadsöden och övernaturliga händelser var något som intresserade medeltidens människor, och det märks inte minst på all musik till de heligas ära som finns bevarad till våra dagar. Det gäller även i Norden. Den nya nordiska kristna kyrkan behövde inte nöja sig med underverk utförda av män och kvinnor i utlandet, utan fick snart sina egna heliga.

Den som vill fördjupa sig mer i den medeltida musiken, har möjlighet att delta i någon workshop. Fyra ges under festivalen och de leds av konsertartister. Ännu mer kan man lära sig i festivalens kurs med sakral vokalmusik. Den leds liksom förra året av svensk-estniska sångaren Veikko Kiiver.

Lars H Jonsson

Kom & låt Er väl smaka av både kaffe & kaka

0121-18254

Välkommen in till oss så berättar vi vad Nordea kan erbjuda just dig!

Prästgatan 3
614 21 Söderköping
Tel 0121-24 650
nordea.se

VI FLYTTAR TILL SKÖNBERGAGATAN 8

och öppnar där under oktober

VÄLKOMNA!

garvarboden.se

telefon 0121 - 10040 www.garvarboden.se

Medeltidsrapsoði med Teater Suthercopie

av Ola Lönnqvist

tan och gräsmattan framför Kalle med Pipas stuga, nära Drothems kyrka.

Teaterföreningen bildades 1981 efter framförandet av "Krönikspelet" om drottning Hellvigs kröning i Söderköpings stadskyrka och de händelser som timade under de kringliggande dagarna år 1281 i staden.

Under Ola Lönnqvists ledning har man efter en historisk paus fylld med revyer, barnteater och lustspel, framfört historiska pjäser sedan 1997. Det har varit olika versioner av "Från Fornid till nutid" - stadens historia under 1000 år, "Henrik Tunnbindaren" - en söderköpingsbo och hans familj under 1600-talet och på senare år "Familjen Söder" - två familjer i staden, en från medeltiden och en nutida.

"Medeltidsrapsoði 3" har en speltid på ca en halvtimme och Ola Lönnqvist berättar medeltidens historia varunder skådespelarna framför fem scener ur denna.

Exakt vad som kommer att åskådliggöras avslöjar man inte så här i förväg, men det rör sig bl a om pest, prästerskap, kyrkomöte, eld och en blivande högtid.

Flera av de medverkande har varit med i de tidigare historiska pjäserna, exempelvis Ragnhild Forsström, Margareta Andersson och Carola Fogelgren från Söderköping, men även norrköpingsborna makarna Sannerud, Eva Hallerman-Hammarström och Jan "Löken" Karlsson, liksom förre S:t Annabon Ulf Axelsson. Relativt nya är bl a Anne Sjösten, Peter Drexel och Daniella Karlsson, den senare från Valdemarsvik. Givetvis finns Ola Lönnqvists hustru Katarina med liksom barnbarnen Sofia och Ida Boquist.

I produktionsgruppen ingår Britt-Inger Sannerud, Ann Flykt och Carl-Gustaf Petersson ivrigt uppbackade av föreningens ordförande Michael Björkman.

Daniella Karlsson, Katarina Lönnqvist

Anne Sjösten

Under Söderköpings Gästabud är det åter dagas för Teater Suthercopie att framföra en "medeltidsrapsoði", denna gång version 3. Manusförfattaren och regissören Ola Lönnqvist har plockat fram nya scener som gestaltas av de drygt 20 skådespelarna. Man spelar fem föreställningar på ga-

Rådhusorget's
Pizzeria
Fullständiga rättigheter
PIZZA-KEBAB-GRILL-SALLAD-GYROS-CHICKEN-FALAFEL
Tel: **102 22**
OBS! VI HAR FÄRSKA CHAMPINJONER
Lunch 69:-
Öppet 11 - 21
Lunch mån-fred 11 - 14
Välkommen till Rådhusorget 3

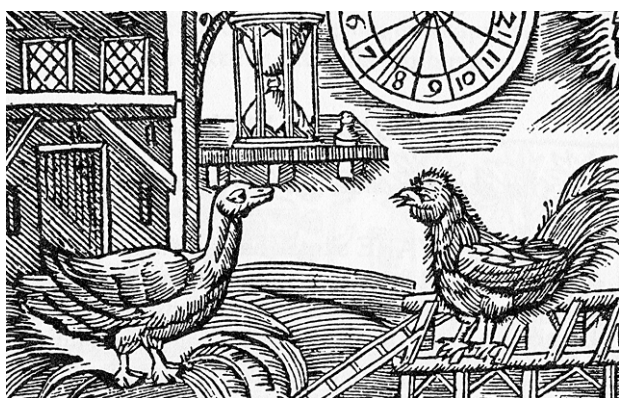
KONFEKTHÖRNAN
konfekter
tidningar
egen
glasstillverkning
Besök oss också gärna på
Göta Glass i Kanalhamnen
Sportfiskeavdelning
med allt inom fiske
Rådhusorget 1, tfn 0121-210 57

När du vill vara
lite annorlunda
Söderköping 0121-15533
GULD MAKERIET
Storgatan 5 Söderköping

Stadsbonden och djuren

Kanalhamnen

Under 1200- och 1300-talen var Söderköping en av Sveriges största städer. Här bodde upp till 1 500 personer. Det var hantverkare, handelsmän som skeppade ut och tog emot varor via hamnen, affärsidkare, präster, munkar från franciskanerklostret och pigor och drängar som hjälpte till i de olika hushållen.

Rika köpmän och framgångsrika hantverkare kunde bo i större hus, ibland rent av i två plan. Men de flesta husen var små, kanske 5 x10 m, och gränderna kunde vara mycket smala. Regeln var att man inte fick bygga så tätt så det kunde droppa från ett tak till ett annat. De flesta var självhushållande och hade djur, kanske gris, gäss, får, getter och kor. Dessutom odlade man t ex ärtor, bönor, kål, rovor och humle. Svårt att idag förstå hur man fick plats med all verksamhet. Och det var nog trångt på många sätt. Men en sak underlättade nog, i jämförelse med dagens djur var medeltidens påfallande mindre!

Svinen under medeltiden gav ca 30 kg kött vid slakt att jämföra med dagens unggrisar som redan vid 6 månades ålder ger ca 80 kg. Dåtidens svin var raggiga, hade långt tryne, uppståående öron och stora betar.

De viktigaste husdjuren var nötboskapen. På 1500-talet vägde en ko 120-150 kilo och hade en mankhöj på ca 110 cm. Den gav 500-600 kg mjölk per år. Idag väger en ko 4-5 gånger mer och kan ge upp till 8000 kg mjölk per år.

Fåren var omkring en halvmeter höga och gav 20 kg i slaktvikt. Dagens lamm ger 14 kg i jämförelse med medeltidens som gav ca 5 kg. Kvaliteten på ullen, den var för grov för att kunna användas till finare kläde, fick Gustav Vasa att ingripa. Han förordnade under 1500-talet att man skulle importera får med bättre ull.

Hästen var enligt arkeologiska fynd ännu under vikingatiden relativt liten och grov. Säkert ett bra format för stadsbonden. Under senmedeltiden började man avla fram en större stridshingst som skulle kunna bära en ryttare med tung rustning. En stridshingst kunde vid mitten av 1300-talet kosta 140 mark medan en "vanlig" häst kostade 17 mark.

Hönsen var förstås också mindre än dagens, och varierade mycket i utseende. En tupp hade ung samma storlek som våra dagars hönor.

Källa: Människan och djuren i den medeltida staden, Stockholms medeltidsmuseum 2000.

Foto Conny Ekström

Foto Conny Ekström

Foto Conny Ekström

För syns skull

Tullan Willén skriver hur som helst

Du har väl sett de gula lådorna som finns lite överallt i Söderköping? De som Lions har ställt ut, där man kan lägga sina begagnade glasögon.

Vi som har glasögon vill ju byta ibland. Både synen och glasögonmodet förändras med tiden. Kanske är det egentligen inte något fel på de gamla, de som vi inte använder längre. Men ofta blir de bara liggande i byrålådan.

Då är det mycket bättre att ge dem till Lions, för de ser till att glasögonen kommer till nytta. De tvättar dem och skickar dem till en organisation som heter Vision For All, VFA. De stöttar också VFA ekonomiskt.

Vision For All är en svensk organisation, skapad i östgötska Ljungsbro utanför Linköping. Där bor nämligen John Godoy som är VFA's grundare och eldsjäl. Det började med att han kom till Nicaragua som volontär för att jobba med alfabetisering. Kanske var det vid samma tid som Pierre Schori såg till att Sverige skickade fotogenlampor dit. Om man ska kunna läsa sig läsa måste det ju vara ljus. John märkte att det inte räckte med att skapa ljus – många nicaraguaner hade helt enkelt för dålig syn för att kunna läsa, och inte råd att köpa glasögon. Det var då John fick idén till organisationen. Den skulle samla in begagnade glasögon i den rika delen av världen och dela ut till behövande i utvecklingsländer. Att kunna se är ju en nödvändig förutsättning för att kunna studera och arbeta. Men

först måste John utbilda sig till optiker.

Det tog bara några år att förverkliga planen, och 1995 gick den första glasögonresan till Nicaragua. Sedan dess har ytterligare 77 resor gjorts till 17 olika länder. Mer än 65 000 personer har fått glasögon utprovade.

Men det krävs en hel del arbete. Man kan inte bara ta den gula lådans innehåll och dela ut hur som helst. Glasögonen hanteras i flera moment. De som är alltför dåliga sorteras bort helt. Sedan ska glasögonen tvättas, putsas, mätas upp, märkas och läggas i individuella påsar. Mycket av detta görs på särskilda arbetsdagar där VFA:s medlemmar samlas några gånger per år. De brukar vara väldigt trevliga sociala tillställningar. Ofta är det människor från olika delar av världen med och

arbetar, och det förs många intressanta samtal runt borden.

När glasögonen är färdigsorterade packas de i kartonger i väntan på resan ut i världen.

Jag hade själv förmånen att få följa med på en sådan resa till Bolivia förra året. De var två optiker med som gjorde alla synundersökningar, men det fanns mycket att göra även för oss så kallade optikerassistenter. Varje resenär hade med sig en resväska och en flyttkartong full med glasögon. Att bära och transportera utgör en stor andel av assistenternas arbetsuppgift. För övrigt ska någon peka på syntavlan, leta reda på passande glasögon, prova ut dem och föra statistik. Vi hade också alltid hjälp av personer från någon lokal organisation som skötte information, ordnade samlingslokaler

och logi, fungerade som tolkar och mycket annat.

På drygt två veckor hann vi med att besöka många olika platser, både större städer och små byar. Någon gång hade vi mottagning i fina lokaler i en nybyggd läkarklinik, andra gånger fick vi hålla till utomhus, med syntavlan uppsatt i ett träd. Att färdas mellan orterna kunde vara lite äventyrligt. En gång flög vi med ett litet plan och landade på en gräsbana. Annars blev det minibuss eller lastbilsflak, och vägarna var ofta väldigt gropiga.

Den intressantaste delen av resan var de fyra dagarna i djungeln. Vi lastade två kanoter med glasögon, mat, kastruller, vatten och varsin filt och reste med hjälp av utombordsmotorer en hel dag uppför en biflod till Amazonas. Förutom båtsmännen hade vi hjälp av ytterligare en person som kände till området och indianernas språk. Vi övernatade på cementgolvet i en skola som staten låtit uppföra, och maten fick lagas över öppen eld. Nästa dag var det synundersökning för de som bodde i de närmsta byarna. Sen packade vi ihop, lastade kanoterna och åkte nerför floden till nästa by som hade en skola vi kunde hålla till i. På det sättet besökte vi fem byar utmed floden.

De flesta av de här människorna kan inte läsa, men de behöver ju ändå kunna se för att sy, rensa ris, fiska och mycket mer. De lever i hyddor med jordgolv och bambuvägg. Det är van-

ligt med diarréer hos barnen och barnadödligheten är också stor. Det behövs enorma förändringar för att förbättra deras liv hälsomässigt, men att kunna se är ändå ett stort steg mot ett bättre liv.

Allt som allt såg vi till att 2300 personer fick glasögon under vår vistelse i Bolivia.

Som det står på Lions gula lådor:

Dina avlagda glasögon hjälper någon se framtiden

Tullan Willén

Insamlingslåda

Även glasögon som är för dåliga att se med kan återanvändas. På blandArt vid Rådhus-torget har man under sommaren kunnat se denna kristallkrona gjord av uttjänta glasögon. Det är konstnären Margareta Oldfelt som hade med den i sommarutställningen. Den ingår i ett tema som hon kallar "Second Life".

Tullan pekar

HusmanHagberg
Åke och Daniel Serander

Köpa eller sälja bostad i Söderköping?

Välkommen att kontakta oss!
Vi finns på Storgatan 7 (intill bokhandeln)

HusmanHagberg Söderköping Storgatan 7, 0121-219 20
www.husmanhagberg.se

Focus fritidsverksamhet sommaren 2010

Nu har ännu ett sommarlov hunnit passera och livet börjar sakta men säkert att återgå till de vanliga rutiner som både skola och jobb innebär. Det kan också innebära nya rutiner för många, man börjar högstadiet eller till och med gymnasiet i en ny stad.

Så vad har sommarlovet 2010 haft att erbjuda? Om vi tittar på vädret så har vi haft både strålande soldagar som lockat med bad och riktiga sommaroväder med skyfall och blixnar. "Ryssvärme" är ett uttryck som jag tar med mig in i hösten.

På Focus Fritidsverksamhet så har vi testat lite nya grejer, vi har haft en riktigt snygg rosa bod som har fungerat som café ute på vår fina ungdomsarena. Det har varit ett schysst ställe dit man som ungdom har kunnat komma och spela fotboll, kasta frisbee, grillat en hamburgare eller bara suttit och njutit i solen till tonerna av bra musik. Vi har haft många trevliga dagar med spontana fotbollsmatcher och en och annan glass har ätits. När vädret har varit av det lite blötare slaget så har fritidsverksamheten varit öppen inne med filmkvällar, kortspel och annat som passar för regniga dagar och kvällar.

Sommaren startade med ett fotbolls-VM och en hel del matcher har följts på storbild på Focus, även om jag nu i skrivandets stund inte minns vilka som vann VM? Några utav dessa VM-kvällar hade vi hela ÖIF's lägerverksamhet på besök vilket bidrog till en riktig schysstämning med fulla lokaler.

Det har kommit nya blivande årskurs sexor och kollat in Focus och jag hoppas att ni kommer att fortsätta besöka oss nu när skolan har dragit igång. Ni äldre vana Focus-besökare hälsar vi välkomna till en ny hösttermin.

Trots lediga dagar har det jobbat hårt i vår musikstudio och flitiga musicerande ungdomar har skapat schyssta toner och kanske har ett frö till morgondagens stora hit planterats i sommar, mycket musik har spelats i alla fall.

Det blir lite annorlunda på sommaren även för oss på Focus, alla ungdomar har lördag hela veckan, man sover lite längre, tar dagen som den kommer. Många åker på semester med familjen och jag hoppas att alla som varit iväg har haft trevliga semesterresor och att ni är utvilade nu när skolan drar igång igen.

För er som varit hemma hoppas jag att Focus har erbjudit en skön ungdoms-oas mitt i staden.

Mina förhoppningar är att vi härnäst ska kunna ha en lika inbjudande verksamhet varje sommar för Söderköpings ungdomar och att det här bara var starten på något nytt och återkommande som ökar utbudet för de tonåringar som bor i kommunen.

Mvh/
Viktor Lindberg
Focus Fritidsverksamhet

Sommarlovs-Pokalen Focus Fotbollsturnering

Första dagen på sommarlovet arrangerade Focus en fotbollsturnering på kulans konstgräs i samarbete med Ramunderskolans idrottsförening.

Det var tredje året i rad som denna turnering spelades i samband med att sommarlovet började.

Turneringen går under namnet sommarlovs-pokalen och tanken är att den ska fortsätta som ett startskott på sommarlovet.

När anmälningstiden hade gått ut så var det åtta lag anmälda med varierande åldrar, allt från årskurs 6 till elever från gymnasiet.

Med förra årets mycket regndrabbade turnering i minnet så hoppades vi självklart på bättre väder detta år.

När vi hade lyckats få liv i de sommarlovströtta ungdomarna såg vädret mycket lovande ut. Det verkade bli

en fantastisk sommardag med blå himmel och strålande solsken.

Ett av lagen dök inte upp utan vi blev till slut sju lag som skulle göra upp om pokalen som alla lag ville åt. Till att börja med så rullade matcherna på med bra väder och utan några problem, men ganska tidigt in i turneringen så kom fjolårets väder tillbaka med mycket regn och lägre temperatur.

Trots det försämrade vädret så var det inga ledsna minner bland lagen utan matcherna fortsatte att spelas och måljublen blandades med musiken som strömmade ut ur högtalarna. Det blev många tuffa matcher men de glada minnena bestod och tillslut stod ar-

rangerade laget från Focus-personalen som segrare.

Alla ungdomar som medverkade ska ha en stor eloge för rent spel, vi har inga domare vid den här turneringen utan ungdomarna dömer tillsammans och gör ett jättebra jobb att upprätthålla ett rent spel och lyssnar på varandra på planen.

Vi vill tacka lagen som ställde upp och hoppas få se alla tillbaka nästa år igen.

Mvh/
FocusPersonalen

**En gång Beckers-kund
alltid Beckers-kund**

Beckers Bil är förtroende

- vänd dig till oss för begagnade bilar!

Alltid ett 60-tal väl iordningställda bilar

MRF-anlutna för Din trygghet

Mer än 50 år i branschen

BEG BILSPECIALISTEN
BECKERS BIL
Söderköping • www.beckersbil.se • 0121 - 145 45

**SÖDERKÖPING MÅR BRA
AV CENTERPOLITIK**

CENTERPARTIET

MÅLARSTUDION **MÅLARSTUDION** **MÅLARSTUDION**

Vardagar 9:30-18 Lördagar 9-13
malarstudion.se 0121-15070

Passa på att låta oss måla eller tapetsera om hemma. ROT-avdraget sänker arbetskostnaden till hälften

MÅLARSTUDION **MÅLARSTUDION** **MÅLARSTUDION**

Valsång vid Kap Horn

Christer Wastesson & Yvonne Bäckstedt

Det är luciadagen, vi befinner oss 1700 mil från Norrköping, på sydvästra spetsen i Sydamerika, strax norr om Kap Horn.

Här är det ljusst nästan hela dygnet denna tid på året, alltså precis tvärtom mot hemma.

Vi är på väg söderut längs stranden av Magellan-sundet, vi ska snart gå ombord på båten som tar oss till Fransico Coloanes Marinpark, det äldsta marinreservatet i Chile. Båten är en större kabinbåt ca 12meter med hög flybridge. Min första tanke var...det här kommer att gunga...var i packningen ligger sjösjukebanden...?

Besättningen var mycket rutinerad och klarade de stora vågorna och den hårda vinden på ett mycket bra sätt. Dessutom var de fantastiska kockar som fixade mat under gång. Alla ombord mådde bra när vi efter 7 timmar kom fram till övernattningsstället. San Isidor Lighthouse är en gammal fyrbyggnad som numera är ombyggd till museum. Strax intill ligger ett nytt gästhus där vi fick en härlig kvällsmat.

Innan vi somnade kunde vi beundra julgranen som var gjord av vrakved och fårull. Efter frukost fortsatte vi mot Carlos III Island, en gungig blåsig färd som varade i 8 timmar, ...men vilket fantastiskt landskap! Djupa

fjordar kantade med höga snöklädda bergstoppar. Här möts oceanerna atlanten och stilla havet.

Carlos III Island är en forskarstation bestående av ett tältläger. Tälten är vita och liknar iglos. I varje tält finns två bäddar och en vedkamin. Alla tält är placerade på plattformar som är sammanbundna med gångbroar så att marken under inte ska påverkas. Ett stort tält utgör matsal och kök. Maten är inget vidare men vad kan man begära mitt ute i vildmarken? Vi sover gott trots kylan och fukten.

Tidigt nästa morgon är det dags för valskådning... båten går runt udden och där

är dom..! vi ser flera knölvalar som blåser. Försiktigt närmar vi oss och skådespelet börjar. Knölvalarna är mycket livliga de dansar runt och slår med de stora bröstfenorna och när de dyker lyfts den stora stjärten flera meter över vattenytan. Varje individ har olika teckning på fenorna, vilket gör det möjligt för forskarna att känna igen dem. Det engelska namnet Humpback-whale kommer av den tydliga puckeln på ryggen. Det svenska namnet knölval syftar på de stora vårtorna som finns på huvudet. En vuxen hane är 15-16meter lång och väger ca 35 ton, honan är något större. Knölvalen är mest känd för sina höga språng

ovan vattenytan och för sin sång. Valarna sjunger i timtal under parningssäsong, ”melodierna är individuella. Vi gör flera långa båtturer och följer försiktigt dessa giganter, vi får se hur de jagar i grupp genom att klatscha med bröstfenorna eller blåsa ihop fiskstimmen för att sedan sluka hela samlingen på en gång. Arten vandrar 2000-2500 mil varje år mellan kalla vatten vid polerna och tropiska hav runt ekvatorn. Födan består av krill och stimfisk.

Knölvalarna äter bara på sommaren resten av året lever de på sina fettreserver.

Det är kallt och blött i den

hårda vinden. Regnen sveper in över ön och vi värmer oss med Havannarom och kryper tätt intill kaminen i tältet. Vi lyssnar på forskarna när de går igenom dagens observationer.

Efter tre nätter i tält är det dags att återvända till Punta Arenas och göra oss redo för en ny etapp av vår resa.

Text och foto:
Yvonne Bäckstedt

Välsorterat Järn- & Byggvaruhus

DJURBERGS

JÄRN • BYGG • FÄRG

Woody

hemma

colorama

www.djurbergs.se

Ågatan 4 SÖDERKÖPING Tel. 0121-120 20 Fax 0121-215 63

Rotarykonsert

Söderköpings
Musikklarer och
Matilda Hansson

S:t Laurentii kyrka
den 17 och 18 nov

Sedan några år tillbaka arrangerar Söderköpings Rotaryklubbar varje höst en konsert tillsammans med musikkläserna och en namnkunnig gästartist.

Under ett par år har det varit Peter Johansson som uppträtt tillsammans med eleverna, nu i år blir det hans kusin, Matilda Hansson.

För barnen i musikkläserna är det både roligt och en stor utmaning att uppträda för stor publik tillsammans med professionella musiker och sångare. Ett minne för livet säger många av de som varit med vid tidigare konserter.

Att arbeta för och med barn och ungdomar är en viktig del av rotaryklubbarnas verksamhet. Därför är dessa konserter något som man satsar mycket tid och kraft på. Behållningen från konserterna används för att stödja olika verksamheter för barn, t ex kyrkans sommarlagläger och valborgsmäs-sobussarna till Liseberg.

Biljetter börjar säljas
4 oktober på Stinsen

som yngre

Edvard Fredrik von Saltza

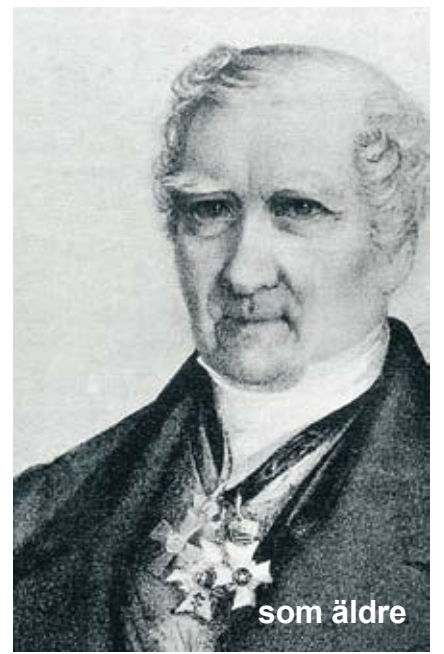

23, 24. Evert v. Saltzas namnteckning med friherrligt och grefligt sigill.

Högmod - typ?

Om patriarken på Mem, författaren, lantbrukaren, industriman-
nen, andeskådaren, hovmannen, välgöraren, sällskapsmänniskan
- och mallgrodan - Greve Edvard Fredrik von Saltza.

av Bengt Axmacher

som äldre

I publikationen *Biographiskt Lexicon öfver namnkunnige män*, band 13 från år 1846 hittar man biografiska uppgifter om Grefve Edvard Fredrik von Saltza, herre till Mems slott. (Stavning fortsättningsvis modern)

Herr Greven har själv fått utforma artikeln som börjar med en självbiografisk inledning: *"Det mörka tidevarv är nu förbi, då man över hövan yvdes över en så kallad hög börd och räknade förtjänsten efter anornas längd. - - - Få familjer kan räkna sina ättefäder så långt tillbaka som den Saltziska, ty den känner sin släkt ända till hedendomen; och vi prisar Gud, att på mer än 800 år, som vi vet vår härkomst, har ingen fläck funnits på vår blanka riddarsköld."*

Efter denna inledning listar greven på ett par sidor mera bemärkta anfäders särskilda företräden för att sedan ursäktas sig: *" - - - Om mig är så lite att säga, att, för att fylla spalterna i min berättelse, jag måst tala om förfädrens förtjänster."*

Så vidtar berättelsen om Grevens innehållsrika liv kondenserat över fyra sidor. Född 1775, uppvuxen i Åsakatorp, strax söder om Falköping fostrades han av fadern Kammarherre Carl Fredrik von Saltza och modern Anna Catharina Dankvardt Liljeström under påvra förhållanden. Han hade gott minne och redan som treåring kunde han hela den bibliska historien i sammandrag liksom Svenska Konungalängden. Som sjuåring fick han informator och lärde sig på ett år latin bra nog för att kunna läsa flera kapitler ur Cornelius Nepos. Föräldrarnas ekonomi möjliggjorde inga högre vetenskapliga studier men han hade inga svårigheter att lära sig något: *" - att läsa en bok och kunna den var för mig nästan detsamma, varför jag vid mina examina vanligen fick högsta betyget."*

Som tioåring tog han hjälp av godsets övriga barn att dika ut Kroke mosse: *" - så sank att den knappast bar en kråka."* Efter fyra års 26

slit var mossen odlingsbar med såväl råg som potatis. Vid 16 års ålder lånade han 2000 riksdaler banco av en bättre bemedlad släkting och anlade ett salteri i Göteborgs skärgård, där sillen gick bra till. Efter två år utvidgades salterirörelsen med ett trunkokeri och han blev aktiv delägare i ett par sillnotar och försökte förbättra de usla fångstmetoderna. Under en följande utlandsresa till våra grannländer besökte han fabriker och verkstäder och lärde sig att egenhändigt tillverka vad han såg.

Sommaren 1802 gifte han sig med Beata Margareta Hamilton, dotter till dåvarande landshövdingen i Jönköping. I äktenskapet födde fem barn, det första avled i spä ålder men följande två flickor och två pojkar växte upp på Mems slott, som Evert (Edvard Fredrik kallades så) genom äktenskapet blivit ägare till. Under flera år förkovrade han sin egendom med stor energi. Han byggde ett mejeri, huset finns fortfarande kvar, en fabrik för framställning av såpa och tvål, en annan för produktion av ättika och en tredje för eau de cologne. Vid gårdens brännvinsbränneri införde han ångdrift och år 1821 fick han privilegium för att anlägga en tobaksfabrik. Denna var inte framgångsrik och lades strax ner. Men tillverkningen av tvål och såpa blev visat år avsevärd, 73800 skålpund såpa och 5000 tvål g år 1816 (1 skålpund = 425 g) Tillverkningen fortgick till 1850 och gav för det mesta ett rimligt netto. Vidare experimenterade han med att använda torv som bränsle vid det år 1816 nybyggda tegelbruket.

Fåravel intresserade honom likaså och djuren utfodrades bland annat med tallris. På gården prövades nya odlingsmetoder och det sank Igelkärret, mellan Borgberget och Ramunder, utdikades. Utfall ner mot Storån möjliggjordes genom sprängning av den smala passage genom berget som besökare av Ramunder än idag är väl bekanta med.

Mems slott var vid Everts

tillträde bara byggt i två våningar och hade ett tak i Hansa-stil med trappstengavlar. Det byggdes till en bättre bemedlad släkting tredje våning i trä med putsad utsida. Trappstengavlarna försvann och ersattes med ett normalt sadeltak. (Säteritaket tillkom senare.) Utan att lyckas försökte han utvinna socker ur rovor, och uppfann vidare en metod att använda humlerevor som ersättning för hampa. Hushållningssällskap hade nyligen bildats, han blev ordförande i Vikbolandets gille men intressera bland bönderna för nya idéer var svårt.

Samtidigt ägnade sig Evert åt författande. Han var djupt religiös och skrev berättelser med passande motiv därtill. Han utgav en bönebok, som blev populär och omtrycktes 42 gånger och en nattvardsbok som blev tryckt men inte lika framgångsrik. Ett hundratals psalmer reviderade han och utgav att Wallin bedömde flera av förändringarna som goda. Sju dramer skrev han också, dock utan att något kom till utgivning och åtskilliga andra skrifter vann föga bifall och förblev otryckta.

Everts religiositet var av det svärmiska slaget och han blev tidigt frimurare och medlem i andra illustra sällskap, såsom Bibelsällskapet och De nödlidandes vänner samt ett internationellt spirituellt sällskap genom vilket han enligt egen utsago genom meditation kunde hålla sig underrättad om förhållanden hos framstående medlemmar i Europa.

Redan tidigt hade Evert kontakter med kungahuset. Gustaf III föreslog honom till kammarjunkare, men hann dessvärre bli skjuten innan beslut. Skriftligt bevis från ett vittne banade dock väg för framgång och när Gustav IV Adolf blivit kung fick Evert 1798 sin utnämning, vilket föranledde deltagande i alla riksdagar och både många och långa Stockholmsresor.

När Carl Johan Bernadotte var utsedd till kronprins höll sig Evert framme igen och presenterade sig redan när

denne hösten 1810 på väg till Stockholm passerade Norrköping. Evert skriver i sin biografi: *Prinsens ojämförliga blick mötte mina ögon, som var skarpt fästade på honom, och ifrån den stunden förstod jag att han var idealet för vad jag sökt ibland människor; och jag har sedan, under den långa tid jag haft den oskattbara lyckan, ofta vistats hos honom, ofta hört av H.Maj:t, att han, från det ögonblick jag i Norrköping presenterades för honom, fattat det förtroende för mig, av vilket jag av hela min själ sökt göra mig värdig."*

Vad kungahuset tyckte om uppvakningen är okänt; bevis om uppskattning i form av utmärkelser finns. Evert blev: 1809 Kammarherre med nyckeln; 1814 R.N.O.; 1816 Hofmarskalk; 1818 Överste-kammarjunkare, 1821 Komm. av Wasa-orden; 1824 Komm. av N.O.; Överofficiant och Banerförare i survivance; 1843 Storkors av K.W.O. samt först den 23/2 s.å. upphöjd i Grefligt stånd. År 1845 Ordinarie Banerförare. Medaljer, som Evert med stigande ålder med stolthet bar allt oftare, och alls inte endast när det normalt är påkallat, Men något ämbete blev det ej.

Genom arv utökades Everts domäner i flera omgångar. Det största förvärvet var Bjärka-Säby, 1830. Även om en del idéer gav vinst, så blev godsen alltmer belånade och han tvingades sälja från gårdar. Ett kungligt ämbete skulle inneburi rejäla tillskott.

Bjärka-Säby blev nu familjens sommarresidens, medan det mindre Mem fortsatte att vara huvudbostaden och navet i verksamheten. Sällskapslivet var omfattande, med hög och låg lika. Anställda behandlades ytterst välvilligt och hjälptes ofta till bättre positioner. Personer som drabbats oförskyllt av sjukdom eller fattigdom fick all upptänkt hjälp och Evert prövades även som helbrägdagörare. Familjesammanhållningen var anmärkningsvärd, storslagna fester förekom inte, men gästfriheten var utan gräns.

Carl XIV-Johan gästade Bjärka-Säby flera gånger. Listan över välkända besökare var lång. Sommardag gick nästan inte en dag utan visiter.

Everts korrespondens var stor särskilt med tidens kända personligheter; Goethe i täten för att nämna någon. Greven förekommer mer eller mindre perifert i åtskilliga av de memoarverk som skrevs i slutet av seklet.

HC Andersen kände han sedan ett sammanträffande i Stockholm. När denne gjorde en kanalsresa genom Sverige 1949 inbjöds han till Bjärka-Säby. Den store sagoförfattaren skriver i *"Mitt Livs Eventyr"* sitt intryck av greven: *"Det är andlig släktskap mellan oss två, sade den gamle mannen. 'Det kände jag genast när jag såg Er! Att vi inte är främmande för varandra!' Han tog så vänligt emot mig, och gubben med de många egenheterna blev mig snart kär; han berättade om sin bekantskap med kungar och furstar, med Goethe och Jung Stilling brevväxlade han. - - - Gubben Saltza gäller för att vara andeskådare; Carl Johan, som spåddes av Lenormann att han skulle bli kung, känner vänskap och tillit till honom, och, underligt nog, Kungens dödsdag, berättas det, inträffade på den dag som Saltza hade förutspått. - - - Han berättade med fullt allvar om att han drömt om en förfader som lovatt att han skulle få komma i förväg till himmelen. - - -"*

Och så stod jag i förgården till Guds himmel! Det var som den vackraste trädgård. På beskrivningen, som Saltza gav den, var det där precis som här på jorden, jag märkte inget nytt. Han fick träffa sin bror och syster; hon var bara ett litet barn och han kände inte igen henne innan hon sagt vem hon var. Hon skulle ha sagt: 'Det är bra att Du kommer nu, det är idag Kristi namnsdag och då skall jag från barnhimlen in i den store Guds himmel.' 'Men' invände jag, 'varför kom barnen inte direkt in i Guds himmel, det står det ju i Bi-

beln.' - 'Jo, visst, men jag har ju sett det,' sade han.

Men vackert var det han sade om Gud. 'Jag stod där i himlen, det kom ett ljusken som jag inte kunde utvärda, jag kastade mig ner, det dånade av en musik, så som jag aldrig hört det, och jag kände mig så glad, så utesläktigt lycklig. Vad är nu detta? sade jag. Det var Gud som gick förbi oss!' svarade min förfader!" (Egen översättning)

Äldsta dottern Hedda gifte sig 1825 i februari, men blev änka redan i oktober. Året efter i maj avled Evert von Saltzas egen hustru Beata och ett par veckor efter föddes Hedda enda barn och fick namnet Beata efter mormor. 1828 gifte sig den andra dottern, Marianne, men redan sommaren 1833 avled maken innan det hunnit bli något barnbarn. Evert utgjuter sig bittert över dessa tre dödsfall med korta mellanrum i sina minnesanteckningar.

Men Hedda, i mycket sin faders dotter, blir ny värdinna och ovärderlig hjälp för fadern, framförallt i det omfattande hjälparbete som familjen utför för behövande i sin närhet. Den strävsamma landsbygdsbefolkningen i gårdarnas närhet och de anställda prisar familjen som sina välgörare. Det var för övrigt Hedda som föranstaltade om bygget av skola i Mem

Den äldre sonen, Philip, gifte sig med Christina Gustafva de la Gardie som inkluderas i familjegemenskapen. Den yngre, Malcolm, ägnar sig åt Fristad Gård, där han anlägger en trädgård. Äktenskap var påtänkt med en dotter till faderns vän generaltulldirektör Gyllenhaal, men slumpen satte käppar i hjulet. Allt var i princip uppgjort och Malcolm skulle på besök i den tillbeddas hem. Men klocksträngen var trasig så någon signal hördes ej. Malcolm trodde sig avskiktligt utestängd, surnade till och åkte hem.

Evert själv, nu 55 år, hade fortfarande ett fördelaktigt utseende och vinnande sätt, men var fåfång och saknade

uthållighet. Som självlärd var han mångsidigt bevärdad men saknade djupare kunskaper och insikter. Älskvärd och hjälpsam tedde han sig ändå naiv, nyckfull och utani verklig-hetssinne. Omedveten om sina tillkortakommanden påstås han ändå ha tänkt gifta sig en andra gång. Den tilltänkta var Malla Silfver-stolpe, känd författare och kulturperson i Uppsala med litterära fredsaftnar efter fransk modell. Malla själv skriver detta i sina memoar-er. Greve Evert besökte henne förvisso hösten 1830. Han stannade några dagar, föredrog egna diktverk, visade sin korrespondens med berömda män och talade om sin härstamning. Malla tyckte han var inbilsk och skriver i sin dagbok: "han är god, har gott huvud, men hans utomordentliga få-fånga bestraffar sig själv."

Greve Edvard Fredrik von Saltza uppnådde en för den tiden aktningsvärd ålder. 84 år gammal gick han bort den 8:e april 1859. Sönda-gen den 17:e april begrovs han på Täby kyrkogård under stor tillslutning av folk.

Av Bengt Axmacher

Föreningen Örtagården bildades i slutet av 1980-talet med syftet att ge inspiration till odlare och andra som var intresserade av örter. 2009 firade föreningen 20 år och det var första året som de medverkande som aktörer under Söderköpings Gästabud. Man anordnade studiecirkeln "Medeltid i trädgården" där deltagarna på olika sätt bidrar till att bevara kunskaperna om växtriket från medeltiden. De tillverkade tvålar och salvor, tog reda på olika växters inverkan på kroppen och själen och letade fram historien bakom olika örter uppkomst.

Även 2010 är Örtagården en del av Söderköpings Gästabud. På lördagen kan besökarna äta en medeltida sopplunch, se en utställning om Hildegard av Bingen, delta i lotteriet och handla några av de produkter som tillverkats genom åren.

Kyrkbuketten

På medeltiden var det vanligt med långa gudstjänster och kanske ännu mer vanligt att folket som kom till kyrkorna inte tvättade sig i onödan. Detta förde i sin tur med sig att kvinnorna, för att dämpa odörerna, hade med sig en bukett med starkt doftande växter. Vanligtvis innehöll en kyrkbukett 7 olika växter, men i många fall tog kvinnorna det som

fanns tillgängligt.

Kyrkbuketten hade fler funktioner förutom att ta bort dålig lukt. Den doftade oftast väldigt starkt, vilket hjälpte till att hålla kvinnorna vakna och de slapp på så vis kyrkstöten som kom om man råkade somna.

Det var också ett redskap för att på ett diskret sätt kunna tala med grannen, eller titta på männen i kyrkan.

I Söderköping var de 7 vanligaste örterna

- Timjan - Förbättrad matsmältning, bakteriedödande, bra mot väderspänning och förkylning
- Citronmeliss - Lugnande och kramplösande.
- Isop - Bra som gurgelvatten och mot bronkit.
- Lavendel - Avslappnande, smärtlindrande och bra mot sömnsvårigheter.
- Åbrodd - Även den bra för matsmältningen, används ofta i brännvin.
- Balsamblad - Antiseptisk (renande) Kallas även för svensk salvia.
- Krusmynta - Värmande och sammandragande. Användes ofta som särsalva.

Lördag 11/9 kl. 14.00 hålls det en visning om kyrkbuketten.

Det går att läsa mer om föreningen och Örtagårdens historia på: ortagarden-soderkopling.se

ROT-AVDRAGET ÄR HÄR

Din värmepump är en investering i ett behagligt liv. Och tack vare de nya reglerna för ROT-avdraget* är det en investering som nu lönar sig ännu snabbare, eftersom du får dra av halva arbetskostnaden vid installation.

På www.thermia.se förklarar vi mer. Välkommen!

*ROT-avdraget gäller upp till max 100 000 kronor per år.

Ring din lokala installatör!
0121-10 100

Virkesgatan 6 | Söderköping | rorservice.se

just nu

norden wst
konst med utkoppling
4.880:-
spara 1.415:-
(8.295:-)

Vi reserverar oss för ev. tryckfel och slutförsäljning. Erbjudandet gäller t o m 17/10.

norden bogn 500
svart med spegel
5.995:-
spara 2.500:-
(8.495:-)

Virkesgatan 6, Söderköping, 0121-10 100
www.rorservice.se
Öppettider: Mån-ons kl 10-18, tor-fre kl 10-15
Beställ katalog och se hela vårt sortiment på:
www.westerbergs.com

Söderköpings Brunn 2-3 oktober 2010

Vinet & Chokladen

Mmm... Smaka! Njut! Sov gott!

- hela helgen på anrika Söderköpings Brunn -

SÖDERKÖPINGS BRUNN

Weekendpaket
1.475:- / person

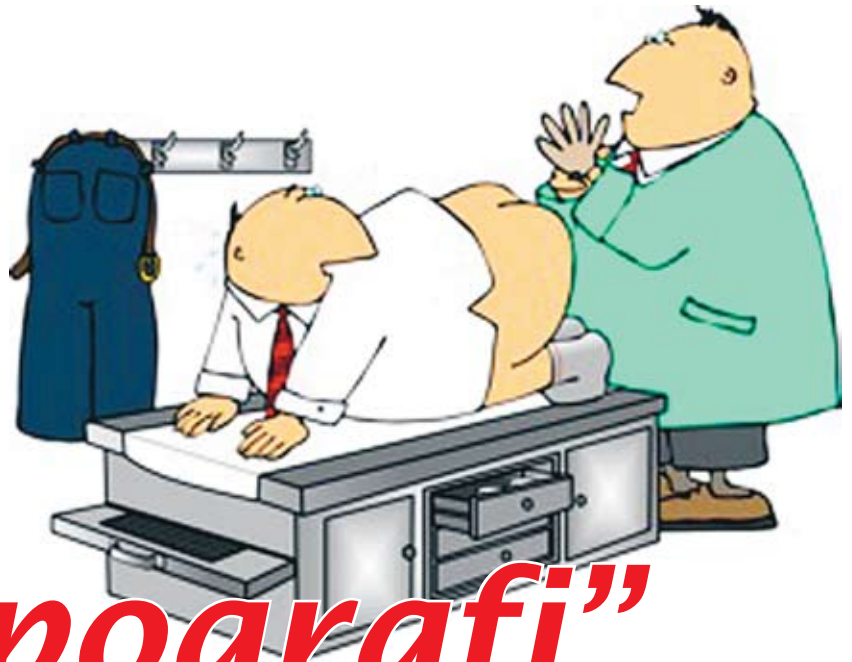
Läs mer på www.vinetchokladen.se eller www.soderkopingsbrunn.se

Dr Kjell Gunnarsson

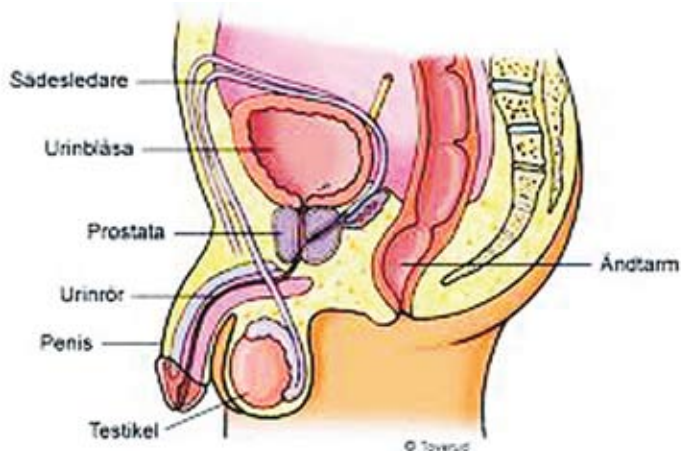

Läsarna får gärna komma med kommentarer till artikeln eller frågor i medicinska spörsmål, hälsar Kjell

Sänd till: info@lillatidningen.com
De vidarebefordrans till Kjell

"Pappografi"

Cancersjukdomar är vanliga och trots alla medicinska framsteg orsakar de mycket mänskligt lidande och leder också ofta till döden. Kvinnans vanligaste cancerform är bröstcancer och sedan länge kallas alla kvinnor i Östergötland mellan 40 och 74 vartannat år för hälsokontroller – så kallad screening. Man gör då en röntgenundersökning av bröstet vilket kallas mammografi. Många har därför framfört åsikten att också männen skulle kallas regelbundet för att tidigt upptäcka och behandla prostatacancer – den vanligaste cancerformen hos män. Prostata eller blåshalskörteln är stor som en valnöt och sitter som det svenska namnet anger alldeles under urinblåsan. Körteln omsluter den första delen av urinröret vilket är orsaken till de klassiska besvären med vattenkastningen vid sjukdomar i prostata. Någon röntgenmetod för detta ändamål finns inte men det finns ett blodprov som heter PSA och som stiger vid prostatacancer. Man skulle alltså kunna tänka sig att regelbundet ta PSA-prov på män i vissa åldrar – vilket väl låter som en utmärkt idé. Så varför har vi inte redan infört en sådan "pappografi" i analogi med kvinnornas mammografiun-

dersökning? Varför tvekar många i vården och även vår tillsynsmyndighet Socialstyrelsen?

Det här illustrerar många av de frågor och problem som uppstår vid hälsokontroller. Minns att de som kallas inte har några symtom – de känner sig helt friska. För det första måste man ha en tillförlitlig metod för att upptäcka sjukdomen i fråga. PSA-provet stiger visserligen vid prostatacancer men också vid godartad försto-

ring av prostatakörteln och vid inflammation – så kallad prostatit. De flesta som har en stegring av PSA har inte prostatacancer och det förekommer omvänt också patienter med prostatacancer som inte har någon stegring av PSA-värdet. Inte ett så vidare bra prov kan man tycka men trots allt det för närvarande bästa som lämpar sig för massundersökningar. Provet kan alltså inte svara på frågan cancer eller inte cancer – man måste vid förhöjda värden gå

vidare med kompletterande undersökningar – vanligen ultraljud i kombination med vävnadsprover som tas med en nål som förs in via ändtarmen. Denna undersökning är lite obehaglig och det förekommer komplikationer – till exempel urinvägsinfektion. Men den största nackdelen är nog den oro för att vara cancersjuk som det förhöjda värdet väcker hos mannen som till dess kände sig helt frisk.

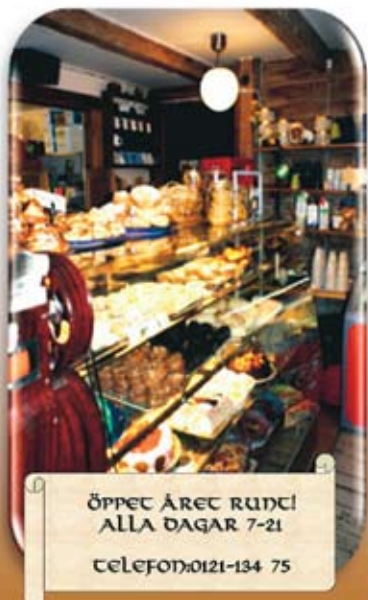
En annan egenhet med pro-

statacancer är att sjukdomen har så olika skepnader – alltifrån en harmlös sjukdom som varken ger symtom eller påverkar livslängden, till en allvarlig, dödlig cancer med spridning till skelett och andra vävnader. Problemet är att det på förhand är väldigt svårt att avgöra vilken form av cancer det rör sig om. Man tvingas därför ofta till att "för säkerhets skull" behandla även harmlösa cancerformer. Det är betydligt fler män som behandlas i onödan efter PSA-prov, än som botas från en livshotande cancer. En behandling som syftar till att bota innebär oftast operation eller strålbehandling. Det finns då stor risk att erektionsförmågan påverkas negativt och det kan även uppstå problem med urinläckage. Det är alltså inte alltid en fördel att upptäcka prostatacancer tidigt och för vissa män kan det till och med vara en nackdel. Det är fortfarande inte heller klarlagt om massundersökningar med PSA-prov kan påverka dödligheten i prostatacancer – åtminstone finns det olika uppfattningar på den punkten och det har debatterats flitigt på senare år. Vi får förhoppningsvis veta framöver då resultaten av pågående forskning blir klara. Ett annat bekymmer

med eventuell massundersökning med PSA-prover är om värden mäktar ta hand om alla med förhöjda värden – men det är mera en huvudvärk för landstinget än för individerna.

Knepigt alltså! Så vad göra? Jag menar att om friska människor önskar genomgå någon form av hälsoundersökning så har de rätt till information om metodens för- och nackdelar innan undersökningen görs. Det gäller för övrigt inte bara PSA-prov utan även mätning av blodtryck, kolesterolprov, mammografi, mm, mm. Man kan värdera för- och nackdelar på olika sätt – utifrån personliga erfarenheter och värderingar. För PSA-provet finns en utmärkt broschyr som Socialstyrelsen gett ut – jag brukar dela ut den till de män som önskar ta PSA-prov. Sedan behöver man också ofta förklara och diskutera med mannen vad provet innebär. Först därefter menar jag – kan han efter en diskussion med sin läkare fatta ett väl underbyggt beslut om att ta eller inte ta PSA-prov.

Kjell Gunnarsson

SÖDERKÖPINGS GÄSTABUD
10-12 SEPTEMBER

FRUKOSTBUFFÉ
VAD ÄR VIKINGARNA
CILL FRUKOST?
KOM & PROVA!

60:-

KAKBUFFÉ
KAKOR & BAKVERK FRÅN
MEDELÅLDEN FRAM TILL
VÅRA DAGAR

60:-

**KANALBÄTTEREN
KONDITIONER**
SÄMELÅRANEN SÖDERKÖPING
Ditt konditori i Söderköping

**VI KAN
INTE VÄNTA**

Anne-Louise Kroon och Mattias Ravander

... med att satsa på nya jobb och på att utveckla kvaliteten i de kommunala verksamheterna som barnomsorg, skola och äldreomsorg. Detta, samtidigt som vi driver kommunen på ett professionellt, genomtänkt och visionärt sätt. Vår politik för Söderköpings utveckling ser till hela kommunen och rymmer ett stort mått av framtidstro!

Du avgör den 19 september!

socialdemokraterna.se/soderkoping

